

Riksdagens protokoll

2008/09:121

Tisdagen den 19 maj

Kl. 13.00 – 15.45

Protokoll
2008/09:121

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 13 maj.

2 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Talmannen meddelade att onsdagen den 20 maj skulle votering äga rum *kl. 9.00* samt *efter debattens slut i betänkande 2008/09:KrU9*.

3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2008/09:488

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:488 Våldtäkter och övergrepp mot kvinnor och flickor i krig

av Amineh Kakabaveh (v)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 8 juni 2009.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresor.

Stockholm den 7 maj 2009

Utrikesdepartementet

Carl Bildt

Interpellation 2008/09:489

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:489 Våldet i Sri Lanka

av Jan Emanuel Johansson (s)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 1 juni 2009.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresor.

Stockholm den 7 maj 2009

Utrikesdepartementet

Carl Bildt

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:491 Vården av KOL-patienter
av Ylva Johansson (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 16 juni 2009.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 8 maj 2009

Socialdepartementet

Göran Hägglund (kd)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditions- och rättschef

*Svar på
interpellationer*

4 § Svar på interpellation 2008/09:492 om slakt utan bedövning

Anf. 1 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Wiwi-Anne Johansson har frågat mig om jag avser att – när frågan kommer upp i ministerrådet – verka för att stoppa ett ändringsförslag som Europaparlamentet röstat för och som skulle innebära att enskilda medlemsländer inte längre skulle kunna ha bestämmelser om att djur ovillkorligen ska vara bedövade före slakt.

Det finns olika slag av beslutsprocesser inom EU, och Europaparlamentets inflytande varierar beroende på vilken beslutsprocess som ska användas. När beslut som rör bland annat jordbrukspolitiken ska fattas används det så kallade samrådsförfarandet, och parlamentet fungerar endast som rådgivande organ till ministerrådet.

När det gäller kommissionens förslag om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning är det samrådsförfarandet som gäller och ministerrådet som beslutar. Djurskydd är en mycket viktig fråga för mig och jag kommer självklart att verka för att enskilda medlemsländer fortsatt ska kunna ha bestämmelser om att djur ovillkorligen ska vara bedövade före slakt.

Anf. 2 WIWI-ANNE JOHANSSON (v):

Herr talman! Tack, jordbruksministern för svaret. Det är ett positivt svar. Vi är helt överens om sakfrågan, att vi i Sverige ska kunna fortsätta att bedöva djur före slakt.

Jordbruksministern säger ju att han vill verka för detta. Ett litet orosmoment är att det, vad jag har kunnat få fram, är endast Sverige bland medlemsländerna som har ett förbud mot att slakta djur utan föregående bedövning.

Därför undrar jag vad ”verka för” betyder i praktiken. Sverige har ju bara tio röster i ministerrådet. Jag vill veta hur jordbruksministern ser på möjligheten att fortsätta att ha ett sådant förbud. Är det ett undantag eller ska vi leva med frivilliga överenskommelser mellan slakterierna i Sverige?

Anf. 3 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Min målsättning är självklart att vi ska kunna ha detta inskrivet i de direktiv, förordningar och liknande som vi använder oss av när vi beslutar inom Europeiska unionen så att vi undviker att förlita oss till frivilligheten.

Anf. 4 WIWI-ANNE JOHANSSON (v):

Herr talman! Jag undrar bara om jordbruksministern kan ge mig en hint om hur vi kommer att lyckas. Vilka medel och metoder har vi? Är det våra tio röster i ministerrådet som ska göra detta? Hur ska det egentligen gå till att få ha kvar förbudet mot att avliva djur utan föregående bedövning?

Anf. 5 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Processen är nu inne i ett skede där det är omöjligt för mig att uttala mig i den fråga som framställs av interpellanten. Det beror på att varje ord som sägs i de här sammanhangen självklart kommer att vägas av dem som har åsikter i frågan. Därför avstår jag från att göra en värdering av vilka som är möjliga att få med på det tyckande som vi har i den här frågan och vilka som möjligen kan vara på den andra sidan.

Anf. 6 WIWI-ANNE JOHANSSON (v):

Herr talman! Jag beklagar att jag inte kan få veta mer. Jag förstår också jordbruksministerns situation.

Jag hoppas att vi inte behöver stå här igen och diskutera detta och se att vi tvingas införa en EU-lagstiftning som inget parti i riksdagen står bakom.

Anf. 7 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Tack för interpellationen. Det är en synnerligen angelägen och viktig fråga som interpellanten tar upp.

Jag instämmer i den förhoppning som framfördes i interpellantens sista inlägg.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2008/09:493 om smittskyddsberedskap hos veterinärer

Anf. 8 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Helén Pettersson i Umeå har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att garantera en hög nivå för smittskyddsberedskapen hos veterinärer.

Staten har sedan länge påtagit sig ett ansvar för djurens hälso- och sjukvård och därmed även för organisationen av veterinär service och vid utbrott av smittsamma djursjukdomar. I detta ligger att hålla en god beredskap inför eventuella utbrott av smittsamma djursjukdomar som kan

orsaka stor ekonomisk skada, djurlidande och i vissa fall även hota människors hälsa.

Ett gott smittskydd kräver förebyggande djurhälsovård, tidig upptäckt av smitta samt en effektiv beredskapsorganisation för bekämpande när ett sjukdomsutbrott är ett faktum. Ju tidigare ett sjukdomsutbrott upptäcks desto mer begränsad blir bekämpandeinsatsen. En grundläggande förutsättning för ett effektivt smittskydd är tillgång till veterinärer i hela landet dygnet runt.

Den enskilt största aktören på veterinärmarknaden är Jordbruksverket genom distriktsveterinärerna. Det har framförts kritik mot den nuvarande veterinära organisationen. Kritiken har framför allt handlat om den bristande konkurrenssituationen på veterinärmarknaden och det statliga stödet till distriktsveterinärsorganisationen. Till följd av kritiken har riksdagen (bet. 2002/03: MJU10, rskr. 2002/03:230) gett regeringen till känna att organisationen bör utredas.

Frågan har utretts av Veterinärutredningen som bland annat föreslår att distriktsveterinärsorganisationen ska privatiseras, först i landets södra och djurtäta delar och i övrigt i den mån som marknadssituationen medger.

Enligt regeringen går det inte att, såsom utredningen föreslår, säkerställa de höga målsättningarna om ett gott djurskydd och smittskydd utan en statlig veterinär basorganisation. Regeringen finner därför att det även i fortsättningen kommer att finnas behov av den statliga distriktsveterinärsorganisationen.

Regeringen anser dock att konkurrensen på veterinärmarknaden måste förbättras. För att uppnå en effektivare organisation än i dag och komma till rätta med problemen på den veterinära marknaden bör privatpraktiserande veterinärer få möjlighet att delta i smittskydds- och jourberedskap samt erhålla statligt stöd för denna verksamhet. Den stödberättigade verksamheten bör upphandlas, och såväl den statliga distriktsveterinärsorganisationen som privatpraktiserande veterinärer bör kunna delta i upphandlingen.

Liksom i dag kommer Jordbruksverket att ha det övergripande ansvaret för smittskyddet. Det innebär bland annat att verket leder och samordnar bekämpandet av sjukdomsutbrott. I ansvaret kommer också att ingå att se till att alla veterinärer som deltar i smittskyddsberedskapen, oavsett om de är distriktsveterinärer eller privatpraktiserande, genomgår fortbildning. Därutöver kommer den statliga distriktsveterinärsorganisationen att finnas kvar i de områden där den behövs för att säkerställa en god smittskyddsberedskap.

Jag anser sammanfattningsvis att vi med den nya organisationen får en effektivare och mer konkurrensneutral veterinärmarknad samtidigt som djurskyddet och smittskyddet kan säkerställas.

Anf. 9 HELÉN PETTERSSON i Umeå (s):

Herr talman! Tack för svaret, ministern, även om det inte på något sätt lugnade min oro som föranledde att jag skrev interpellationen.

När Sverige gick med i EU försämrades gränsskyddet. Risken för att nya smittsamma sjukdomar förs in i landet har ökat markant. I dag har vi dessutom ett läge där vi har ett ändrat klimat som gör att antalet sjukdo-

mar ökar, till exempel blåtungan som sprids av knott, som vi inte trodde att vi skulle ha i den här delen av Europa.

I dag får vi in leishmaniasmittade hundar i landet. Vi har den franska hjärtnmasken, som ger en otroligt otrevlig och plågsam sjukdom, som också kommer närmare. Vi har blåtunga och fågelinfluensa. Man känner igen alla sjukdomsnamnen från medierna.

Vi har vilda djur som för med sig sjukdomar in över gränserna. Ett exempel nu är mårhundén som kommer in ganska starkt norrifrån och som kan bära med sig både rabies och dvärgbandmask. Det finns många exempel på smittsamma sjukdomar inom EU som ännu inte har nått Sverige.

Vår absoluta åsikt är att vi måste klara av att hålla dem borta. När vi inte lyckas med det måste vi ha en tajt och välorganiserad struktur på smittskyddet så att vi snabbt och kraftfullt kan bekämpa dem.

Vi står inför ett nytt och väldigt allvarligt läge när det gäller smittsamma djursjukdomar. Om det är alla överens. Vi har i dag en mycket god smittskyddsberedskap i Sverige. Om det är också alla överens. Frågan är: Vad väljer regeringen att göra då?

Slumpen gjorde att exakt samma dag som svininfluensan bröt ut i Mexiko och smittskyddsberedskap var på allas läppar skickade regeringen in en lagrådsremiss om att privatisera delar av den veterinära smittskyddsberedskapen.

Man ska lägga ut både smittskyddsberedskap och veterinär jourberedskap på anbud. Vad blir resultatet av det? Man splittrar en väl fungerande organisation för att, som man säger, gynna konkurrensen. Den som är villig att ta sig an smittskyddsberedskapen för den billigaste penningen vinner upphandlingen.

Jag tror verkligen inte att jordbruksministern har ont uppsåt och vill att de här sjukdomarna ska spridas runt landet. Däremot tror jag att han har tänkt lite för fort och lite för lite innan man skickade in lagrådsremissen.

Hur noga regler man än sätter för upphandling har vi vid andra tillfällen sett vilka konsekvenser det kan få. Äldrevården är ett exempel. Trots att man har gjort upphandlingsförfaranden efter konstens alla regler havererar ändå verksamheten ibland på vissa ställen.

Om smittskyddsberedskapen havererar på ett ställe kan det få oerhört stora konsekvenser för djur och människor i vårt land och utanför våra gränser. En krisberedskap är aldrig starkare än dess svagaste länk. Har ministern funderat på vilka konsekvenser detta kan få för landet?

Anf. 10 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Ett första konstaterande jag gärna vill göra i den här debatten är att numerären, antalet veterinärer, på intet sätt minskar med den lagrådsremiss som sändes till Lagrådet för några veckor sedan. Det andra konstaterandet är att redan i dag tar den statliga organisationen hjälp av dem som inte är statligt anställda.

Med de båda konstaterandena vill jag hävda att det i praktiken inte blir någon förändring. Numerären är lika stor. Redan i dag tar man därest det behövs hjälp av de icke-statligt anställda, eller låt oss kalla dem för

Prot. 2008/09:121

19 maj

Svar på
interpellationer

privata veterinärer, när någonting inträffar som samhället anser att det måste göra någonting åt när en smitta bryter ut.

Det tredje konstaterandet jag vill göra, herr talman, är att den statliga distriktsveterinärsorganisationen alltid kommer att finnas som en bottenplatta så att ingen del av landet blir utan den nytta som både interpellanten och jag vill ha, nämligen en jourberedskap dygnet runt och året runt men också en smittskyddsberedskap.

Denna organisation som har att bekämpa en smitta eller att ta hand om de många akutfallen kan man behöva bygga på. Då anställer man tillfälligtvis dem som inte är statligt anställda, nämligen privata veterinärer. Skillnaden är noll och ingen i det avseende som interpellanten frågar om.

Anf. 11 HELÉN PETTERSSON i Umeå (s):

Herr talman! Jag får börja med att tacka för att man inte följde utredningens alla förslag vad gällde privatisering av distriktsveterinärsorganisationen. Det tror jag hade varit oerhört olyckligt.

Jordbruksministern säger att det inte blir någon förändring i praktiken vad gäller numerären på veterinärer. Min fråga är: Vad blir förbättringen? Var jag än läser och hur jag än läser är det enda skälet till att man gör förändringen att man ska konkurrensutsätta sektorn. Jag kan inte begripa varför.

Det är en oerhört viktig del i vårt samhälle att den veterinära smittskyddsberedskapen fungerar, och i dag fungerar den. Vad som blir förändringen direkt som jag kan se det är att vi får svagare länkar i kedjan i smittskyddsberedskapen.

Jag tror inte att folk i allmänhet har så bra koll på hur mycket det egentligen är som ligger på det veterinära smittskyddet och hur många av de sjukdomar som drabbar oss människor som kommer från djuren från början. Det är ofta veterinärer som slår larm när det bryter ut smittor och sker saker.

Det är en mycket stor del av smittskyddsberedskapen. Det är vanskligt att börja peta i den organisationen. Jag ser ingen vinst utom, som ministern säger, att sektorn ska konkurrensutsättas.

Man säger att det har förts fram kritik mot veterinärorganisationen ur konkurrenssynpunkt. Det är självklart. Det finns delar av samhället där det alltid kommer att finnas kritik mot hur verksamheten bedrivs.

Det gäller de vitala delarna av samhället där vi har bestämt oss för att vi ska ha en statlig kontroll eftersom man inte kan riskera att det brister i någon del i kedjan.

Jag har i dag lyssnat på en representant från EU-kommissionen som har talat om djurhälsostategin på en konferens här i Stockholm. Han upprepade gång på gång: Människa plus djur är lika med en hälsa.

Jag ser att förslaget riskerar att splittra en fungerande och säker smittskyddsorganisation som vi har i dag. Jag ber å det ödmjukaste jordbruksministern att tänka en gång till om detta verkligen ska genomföras.

Anf. 12 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Nu tror jag att vi måste börja tala allvar. Det har påtalats från olika håll en mängd problem med den organisation som gäller för närvarande. Låt mig räkna upp några av dem.

Vi har varit inne på den bristande konkurrenssituationen. Konkurrensen på veterinärmarknaden är svag. Ett annat problem är att den statliga organisationen erhåller statligt stöd. Det gör inte den privata organisationen som i omfång är större än vad den statliga är.

Den statliga organisationen har dessutom utsatts för kritik för att den även tar hand om sällskapsdjur och häst som den primärt inte är ämnad för att göra. Det har påtalats risken för krossubventionering, det vill säga att man använder statliga pengar som egentligen skulle vara till för lantbrukets djur och som de privatpraktiserande veterinärerna inte kan få del av. Det blir alltså en risk för krossubventionering.

Dessutom har man för oss påtalat problemen med huvudorganisationen Jordbruksverkets dubbla roller; man är både normgivare och verksamhetsutövare. Det har varit kritik mot att det måste vara statligt anställda veterinärer vid hästtävlingar som den privatpraktiserande delen av kåren i dag inte äger tillträde till.

Vidare har den byråkrati påtalats som finns kring anställningsförfarandet och den veterinär som i vanliga fall är privatpraktiserande och som, vid något enstaka tillfälle, vill bli statligt anställd för att kunna vara ban- eller tävlingsveterinär exempelvis vid en hästtävling.

Vi kan nu konstatera att det med det förslag som föreligger blir fler som kan delta i det viktiga arbete som handlar om djurskydd och smittbekämpning, dessutom på lika och rättvisa villkor. Alla kan få del av den statliga peng som finns i sammanhanget. Jag tycker att det är dubbla vinster med det förslag som föreligger.

Anf. 13 HELEN PETTERSSON i Umeå (s):

Herr talman! Nu ska vi börja tala allvar här, sade jordbruksministern. Det har jag från början gjort.

När man lyssnar på jordbruksministerns argument här hör man att det handlar om konkurrens, om ekonomi och om vinster. Men vari ligger vinsten? Var blir smittskyddsberedskapen starkare? Var blir de länkar som i dag finns i smittskyddsberedskapen starkare genom en privatisering?

Jag har tidigare gett exempel på hur det kan haverera inom äldreomsorgen. Fortfarande har vi inte fått någon kommentar om det. Vad händer om det havererar på ett ställe, oavsett hur grundligt upphandlingsförfarandet har varit?

Jordbruksministern pratar också om problemen genom bland annat Jordbruksverkets dubbla roller. Ja, det kan jag kanske hålla med om. Men de frågorna avhandlas i en annan utredning som jag tror att det längre fram kommer en proposition om som jag är helt övertygad om att jordbruksministern och jag vid ett antal tillfällen kommer att få diskutera. Jag tycker inte riktigt att den saken hör hemma i den här diskussionen.

När jordbruksministern ändå tar upp den saken kan jag konstatera att en mycket omfattande utredning har gjorts om livsmedelskedjan, och just nu pågår en djursmittsutredning som har fått förlängd tid och som därför kommer att hålla på till december 2009. Men nu, ett halvår innan den utredningen kommer med sitt betänkande, börjar man så att säga peta runt i den organisation som handlar om djursmitta. Varför inte vänta och ta ett samlat grepp? Det här känns inte seriöst.

Anf. 14 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Jag vill tacka för interpellationen. Det är en viktig frågeställning som där diskuteras, nämligen att vi ska ha en väl fungerande veterinärorganisation i alla delar av vårt stora och avlånga land – dessutom under dygnets alla timmar.

Avslutningsvis konstaterar jag att som jag ser detta blir vinsten att fler kunniga människor kan och får delta på lika villkor i djurhälsoarbetet och i smittbekämpningsarbetet. Så är det inte i dag.

Kvar blir en bottenplatta som utgörs av distriktsveterinärorganisationen på samma sätt som i dag. Men nu bygger vi alltså på även med privatpraktiserande veterinärer som får delta i det här viktiga arbetet på lika villkor och med samma rätt till tillträde till arbetsuppgifterna men också till de ersättningar som utgår för de här viktiga arbetsuppgifterna. Det kallar jag för rättvisa.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2008/09:503 om hälsofarlig avel av hundar

Anf. 15 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Helena Leander har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att garantera att hundaveln inte orsakar lidande för djuren.

Jag tror att den här debatten kommer att bli ganska kort. Vet ni varför? Jo, därför att jag delar den oro som avspeglas i Helena Leanders interpellation. Jag är allvarligt bekymrad över de hälso- och djurskyddsproblem som vissa hundar tvingas leva med och som i vissa fall kan leda till en förkortad livslängd för djuren. Ett annat problem, som inte direkt omnämns i interpellationen men som enligt min mening inte heller är acceptabelt, är de förlossningssvårigheter som vissa hundraser i dag har problem med.

Staten har ett generellt ansvar för att verka för ett gott djurskydd. Detta ansvar har bland annat medfört att regeringen har infört bestämmelser i djurskyddsförordningen som förbjuder avel med en sådan inriktning att den kan medföra ett lidande för djuren. Statens jordbruksverk har givits en rätt att meddela närmare föreskrifter om förbudet, och verket har dessutom givits en rätt att meddela föreskrifter om förbud mot eller villkor för avel med en sådan inriktning att den kan påverka djurens naturliga beteenden. Med stöd av dessa bestämmelser har Jordbruksverket meddelat förhållandevis detaljerade föreskrifter om när hundar inte får användas i avel.

Det finns alltså redan en lagstiftning som förbjuder avel med en sådan inriktning att den kan medföra lidande för djuren. Denna lagstiftning efterlevs dock inte till fullo. Varför är det så? Det är en fråga som jag ställer mig och som jag har för avsikt att närmare granska.

Men låt mig också klargöra att ansvaret för en sund hundavel till stor del vilar på uppfödarna själva. Det är de som ansvarar för att den avel de bedriver leder till friska och välmående hundar. Det är uppfödarna som kan planera vilken avel de bedriver och som kan se det faktiska resultatet av den. Ras- och specialklubbar har en viktig funktion i att stötta uppfö-

darna i riktning mot en sund avel. Aveln påverkas också av de normer som till exempel gäller vid utställningar och tävlingar. Klubbar och organisationer som anordnar sådana arrangemang har därför också ett ansvar för att aktivt arbeta för att främja en avel som leder till friska och sunda individer och för att stävja den avel som leder till att djur får hälsoproblem.

Som jag nyss nämnde har jag för avsikt att närmare granska frågan om den bristande lagefterlevnaden inom detta område. Denna granskning kommer att ske inom ramen för en utredning med uppgift att se över djurskyddslagstiftningen som jag i flera olika sammanhang tidigare har aviserat att jag planerar att tillsätta. I december 2008 höll jag bland annat en hearing till vilken myndigheter, djurskyddsorganisationer och andra intressenter var inbjudna för att lämna sina synpunkter på vad som bör ingå i utredningens arbete. Beslut om utredningen väntas bli fattat inom kort.

Helena Leander har pekat på att lagstiftningen från veterinärt håll har kritiserats för att vara otydlig och svårtillämpad. Om detta är orsaken till den bristande lagefterlevnaden eller om denna i första hand beror på andra faktorer är en fråga som av naturliga skäl kommer under övervägande i utredningsarbetet.

Därför både hoppas och tror jag att du, Helena Leander, känner dig mycket nöjd med att vi faktiskt synes vara på samma linje i denna fråga.

Anf. 16 HELENA LEANDER (mp):

Herr talman! På den punkten har jordbruksministern alldeles rätt. Jag är mycket nöjd med svaret och tackar så hjärtligt för svaret.

Jordbruksministern och jag har tidigare haft lite diskussioner om vilken avel man får utsätta kycklingar för. Men när det gäller hundar tycks vi vara rörande överens. Det är inte okej med en avel som prioriterar estetik framför djurens hälsa. Det är inte okej att avla fram hundar som inte kan andas ordentligt, som har svårt att föda naturligt och som får problem med ögon, öron, hud och vad det nu må vara.

Nu vet vi att det redan är förbjudet, men vi vet också att förbudet inte efterlevs. Vi skulle kunna diskutera om det beror på att lagen är otydligt skriven eller om det beror på att tillsynen är otillräcklig. Men om det nu är så att frågan kommer att utredas ger jag mig till tåls. Jag tackar därför ännu en gång för svaret.

Anf. 17 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Jag tackar för interpellationen. Även denna interpellation rör en angelägen fråga.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.30 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna i väntan på att justitieminister Beatrice Ask skulle infinna sig i kammaren för att lämna svar på interpellationer.

Prot. 2008/09:121

19 maj

*Svar på
interpellationer*

*Svar på
interpellationer*

7 § Svar på interpellation 2008/09:487 om insyn och offentliga utredningar

Anf. 18 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Lena Olsson har frågat mig om jag avser att vidta åtgärder för att garantera att den demokratiska insynen i offentlig förvaltning stärks. Lena Olsson har också frågat mig om det är min avsikt att fler frågor ska utredas via konsulter i stället för via offentliga utredningar.

Jag börjar med frågan om offentliga utredningar.

Det ligger ett värde i att använda traditionella offentliga utredningar med de möjligheter till debatt och insyn som sådana medför.

Det kan ofta vara lämpligt att en traditionell utredning tillsätts när en fråga kräver en särskilt grundlig genomgång innan en proposition kan tas fram och lämnas till riksdagen för beslut. Det kan handla om stora, övergripande frågor som kommer att påverka det svenska samhället under lång tid.

Samtidigt är det svårt att utreda alla aktuella och framtida frågeställningar i denna form. Många gånger är det mer ändamålsenligt att utreda en fråga på annat sätt än genom en traditionell utredning, av resursskäl eller om frågan är mindre, men tekniskt komplicerad, utan uppenbara politiska implikationer.

Företaget Cordial Business Advisers AB/Enhancer har fått i uppdrag av Justitiedepartementet att kartlägga och analysera ledningsstruktur och hur uppdrag och ansvar har delegerats i de tre översta rapporteringsnivåerna inom Rikspolisstyrelsen. I uppdraget har också ingått att på motsvarande sätt kartlägga och analysera ledningsgrupp och direktrapporterande chefer inom polismyndigheterna i Stockholm och Dalarna.

Ekonomistyrningsverket har fått i uppdrag av regeringen att utvärdera Rikspolisstyrelsens styrning, kontroll och uppföljning av polismyndigheterna. I uppdraget ingår också att bedöma om anslaget har använts effektivt i förhållande till de ändamål som regeringen anvisat och om Rikspolisstyrelsen använder tillgängliga styrverktyg på ett effektivt sätt.

Det är således i dessa fall inte fråga om en utredning av polisens organisation utan en professionell utvärdering av hur polisen sköter det uppdrag och hanterar de resurser den tilldelats av regeringen.

Sammanfattningsvis anser jag att frågan om formerna för en utredning bör bestämmas i varje enskilt fall.

Lena Olsson tar också upp frågan om insynsråd i den offentliga förvaltningen.

I budgetpropositionen för 2007 slog regeringen fast att varje myndighets ledning ansvarar för verksamheten inför regeringen och att det därför klart och tydligt måste framgå om det är myndighetschefen eller styrelsen som utgör ledningen. Ordningen med ett delat ansvar mellan myndighetschef och styrelse gör det svårt att utkräva ansvar för verksamheten. Regeringen aviserade därför att den kommande nya myndighetsförordningen tydligare skulle reglera ansvaret för myndigheternas verksam-

het. Ett stort antal styrelser med begränsat ansvar har därefter ersatts av insynsråd. Syftet med dessa är att utöva insyn i verksamheten och ge myndighetschefen råd. Därutöver har regeringen inrättat ett antal nya styrelser med fullt ansvar. En ledamot i en sådan styrelse har alltid sitt mandat av regeringen och ska stå obunden av olika partsintressen.

Reformen har bidragit till en fortsatt god demokratisk insyn i statsförvaltningen samtidigt som ledningens ansvar och förutsättningarna för ett tydligt ansvarsutkrävande har förbättrats. Det i sin tur ger bättre förutsättningar för den öppna debatt om offentlig förvaltning som efterfrågas i interpellationen. Någon ytterligare åtgärd i denna fråga är inte aktuell för närvarande.

Då Lena Olsson, som framställt interpellationen, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav talmannen att Marianne Berg i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 19 MARIANNE BERG (v):

Herr talman! Tack, justitieministern, för svaret! Ja, regeringen får själv bestämma hur en utredning ska ske och inte ske, men det finns trots allt riktlinjer för detta. Debatten i dag handlar inte i första hand om polisens organisation eller hur den utreds. Debatten vi efterlyser handlar om insyn och offentlig debatt.

Ministern säger i svaret att man i den konsultrapport som det hänvisas till i frågan bara tittat på ledningsstruktur och inte på polisen som organisation. Detta till trots lägger utredningen fram förslag om hur exempelvis polisutbildningen ska organiseras. Hur kan det komma sig om det inte har varit med i utredarens uppdrag? Eller var det så?

När det gäller polisen har Vänsterpartiet under flera år krävt en utredning av organisationen och dess effektivitet. Polisen är en myndighet för alla medborgare. I ljuset av detta får man ändå tycka att det är märkligt att regeringen väljer en konsultrapport och interna utredningar framför en offentlig utredning.

Till detta hör också att polisen under den senaste tiden figurerat i medier i både stort och smått, fått både kritik och rosor, och många gånger har det gällt kritik mot polisen. Ur denna aspekt vore väl en parlamentarisk utredning att föredra, anser i alla fall jag. Befolkningen är i stort behov av att få en god insyn och kunna känna den stora tillit och trygghet man ska känna i fråga om polisen. Det är också klart och tydligt att öppenheten måste vara en av grunderna i ett demokratiskt samhälle.

Beredningen i ett ärende är något viktigt. Därför är insynen viktig som en klar demokratifråga. Vänsterpartiet anser att det är av stor vikt att antalet parlamentariskt tillsatta utredningar ökar i stället för att, som det ser ut i dag, minskar i antal. Det blir mer och mer ensamutredningar, vilket är illa, och mer och mer internutredningar. Genom parlamentariskt tillsatta utredningar stärker man i stället demokratin och får en offentlig debatt som är av jättestort värde.

Ur denna synvinkel är det anmärkningsvärt att regeringen tillsatt ett privat företag för utredningsarbetet. Det är inte bara anmärkningsvärt, utan jag tycker också att det är oroande att regeringen väljer att utreda en av de största myndigheterna på detta sätt, det vill säga polismyndigheten, utan insyn och offentlig debatt.

Prot. 2008/09:121
19 maj

*Svar på
interpellationer*

Jag tycker att ministern i svaret förminskar, snuttifierar, vad det egentligen handlar om. I och med att man i rapporten gick in på polisens organisering undrar jag om detta också var en del av utredningen som lades ut på det privata företaget.

Anf. 20 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Jag missade den sista frågan, så den kommer jag inte att kunna svara på.

Låt mig först säga att parlamentariska utredningar har ett värde. Men det ligger i sakens natur att de inte är professionella utredningar i den meningen att man utreder en fråga professionellt.

Bakgrunden till den genomlysning som vi har gjort av bland annat polisens organisation är att regeringen har tillfört väldigt mycket pengar de senaste åren, och det behövs en professionell genomlysning av hur pengarna används och om det fungerar väl.

En parlamentarisk utredning arbetar inte på det snabba sättet och på det viset. Men i allmänhet blir också den här typen av analyser och utredningar allmänna handlingar. Och insynen är att man faktiskt kan läsa resultatet.

Jag menar att parlamentariska utredningar ska man använda när det är politiskt stora principiella frågor som ska hanteras. Men om man vill ha svar på en professionell fråga eller ha en mer teknisk bedömning av hur pengar har använts eller hur styrningen fungerar kan man mycket väl använda sig av en smalare utredningsform. Det är inte därför att vi vill gå förbi insynsbehovet eller att vi inte vill att parlamentariker ska få bra besked, utan det är därför att det är nödvändigt att snabbt få fram adekvat information, ofta i tekniska, ekonomiska eller väldigt strukturella frågor.

Det är också så att kompetensen när det gäller organisation och ledning oftast inte finns i förvaltningen utan hos olika experter. Det är då bra att kunna använda den här typen av metoder. Men här var det framför allt för att det måste gå någorlunda snabbt. Något som jag möter här i riksdagen hela tiden är att man snabbt vill ha besked om hur det ser ut, och då kan man inte alltid använda sig av parlamentariska utredningar. När man däremot har resultatet framme måste man använda det.

Jag vill också gärna säga att någon allmän översyn av polisens organisation är inte detta, för en sådan organisationsöversyn kräver bra mycket mer än vad det här handlade om. Men genomlysningen ger svar på viktiga frågor, och den har på det sättet ett mervärde, inte minst i arbetet som vi har att bereda budgetproposition och annat. Det handlar också om hur vi framöver ska ha det med polisens organisation och struktur.

Det visade sig att jag inte hade direktiven eller underlaget för beställningen i min mapp, och jag är ledsen för det. Men det är oftast på det sättet att man låter utredaren, vem det än vara månde, ha ganska fria händer. Då kan det komma synpunkter på både det ena och det andra. Det kan vara en glad överraskning eller ibland något som man inte hade räknat med, men jag tror ändå att det är bra.

Jag har en ambition i alla direktiv att inte vara för snäv när det gäller vad en utredare får komma fram till för slutsats, för hela poängen med att någon får göra ett arbete är ju faktiskt att man ska kunna berika den politiska diskussionen och beredningen av ett ärende.

Jag tycker alltså att det finns berättigade skäl för att använda den här typen av utredningar. Det är inte någonting som ersätter de parlamentariska. Det är två olika saker vi talar om. Jag menar att i det här fallet har det varit ett bra sätt att arbeta på.

Prot. 2008/09:121
19 maj

*Svar på
interpellationer*

Anf. 21 MARIANNE BERG (v):

Herr talman! Det där kan jag inte hålla med justitieministern om över huvud taget. I svaret tas inte ens upp att i direktivet ingick hur till exempel polisutbildningen ska organiseras, som ju faktiskt finns med i rapporten. Det tycker jag är illa, för det är en stor fråga som man borde ha en större insyn i och större debatt kring. När man har parlamentariska utredningar kan man också många gånger komma överens i stora frågor, vilket är av stort värde.

Ministern svarade inte riktigt på de frågor jag ställde, men jag kan ställa dem lite tydligare. Anser ministern att det är ett stort problem att stora frågor inte diskuteras offentligt och att frågorna under beredningstiden sköts internt? Det är en fråga. Fråga nummer två: Tycker ministern att demokratin riskerar att kringssäras om antalet offentliga utredningar minskar ännu mer? Det finns en tydlig sådan tendens. Min sista fråga till ministern är: Anser ministern att ännu fler frågor bör utredas internt i Regeringskansliet och då av privata aktörer? Det var mina frågor.

Som jag inledde debatten med handlar genomlysningen inte bara om polisens organisation. Detta är klara och tydliga demokratifrågor som måste föras upp i ljuset och som vi måste få insyn i och kunna debattera öppet.

I konstitutionsutskottets betänkande 2004/05:KU3 tar ett av allianspartierna upp detta i en motion från Tobias Krantz med flera. De tar upp just att det svenska utredningsväsendet måste stärkas rörande kravet på hur en god parlamentarisk och medborgerlig förankring ska stärkas. Allianspartierna tar också upp att den politiska demokratin stärks i beslutsprocessen med parlamentariska utredningar. Motionärerna oroar sig också för att allt färre utredningar blir parlamentariskt sammansatta.

Anf. 22 FINN BENGTTSSON (m):

Herr talman! Jag läste med intresse Lena Olssons interpellation och tog del av ministerns svar alldeles nyligen. Jag måste då säga att jag blev glad över att läsa ministerns svar, där hon nämner att när det gäller utredningar handlar det om resurser. Här vet vi ju sedan tidigare att det inte finns någon begränsning för vad Vänstern är beredd att använda skattebetalarnas pengar till. Det måste då vägas mot varje utgiftsområde inklusive parlamentariska utredningar.

Ministern nämner att en tekniskt komplicerad fråga kanske löses bättre av dem som just har den tekniska kompetensen och att det sedan kan leda till ett eventuellt politiskt moment. Vi får också komma ihåg att många frågor som vi har att hantera är av mer akut art, exempelvis svininfluensan. När de dyker upp behöver de kanske hanteras inför eventuella förslag från regeringen. Där är det inte lämpligt med den typen av öppenhet i första rundan. Däremot finns statsråden oftast tillgängliga för direkt diskussion med oppositionen.

Marianne Berg tog upp och poängterade i sitt inlägg att det handlar om demokratifrågor och öppenhet. Jag vill då reflektera lite grann över

den debatt som vi hade i går i kammaren, herr talman, om utredningar som hade lagts fram av tidigare regeringar och som nu landade på den nya regeringen att fatta beslut om. Det fanns en stor samsyn om det vi då kom överens om, att ställa oss bakom en samordnad och tydlig tillsyn av socialtjänsten. Men här lägger då s, v och mp in en reservation, och jag får i debatten möta Marianne Bergs partikamrat Eva Olofsson som undrar varför vi inte tog med meddelarskyddet i samband med privata entreprenörer inom socialtjänsten. Det visade sig att den frågan hade utretts till vägs ände. Den tidigare majoriteten, en socialdemokratisk regering stödd av Vänsterpartiet, kom då fram till att det inte fanns någon möjlighet att agera i frågan. Ändå reser man frågan när vi i övrigt är överens om utfallet.

Jag kan inte annat, herr talman, än anta att detta är ett sätt att inte se rationellt och logiskt på vad en utredning mynnar ut i, utan det handlar här om en brist på politisk hederlighet, att stå upp för att man inte klarade av att lösa frågan och att den nuvarande regeringen heller inte ser någon anledning att ta tag i detta. Frågan reses då på nytt, och då blir detta egentligen ett perpetuum mobile, alltså en evigt pågående process där vi inte kommer fram i frågan till gagn för medborgarna.

När det sedan gäller öppenhet är det för mig, som är något äldre, ibland lite besvärande att höra dessa frågor ständigt resas från ett parti som oftast har stått bakom icke så väldigt demokratiska strukturer runt om i världen. Man får också en känsla av att detta med öppenheten är en nyvunnen insikt. Men att lägga det till att använda skattebetalarnas pengar på sådant som offentliga utredningar som inte leder någonstans, enligt det kloka svar som ministern har avgett, finner jag ingen anledning att ställa mig bakom.

Upplever Vänsterpartiet att det är svårt att få kontakt med de olika statsråd och departementsansvariga som utreder saker och ting som berör denna öppenhet? Min upplevelse är att det är ganska lätt att få dessa individer att komma till sammankomster som vi bland annat har för månen här i riksdagen att sammankalla till. Då får man naturligtvis också en offentlighetens belysning av hur departementen ser på dessa frågor.

Kanske är det så att Marianne Berg och hennes partikamrater skulle vara lite mer aktiva i att bjuda in departementens företrädare och även majoritetens riksdagsledamöter till en sådan debatt så att vi kan föra den i forum som vi har gott om utrymme för här i riksdagen. Då får vi också den öppna offentligheten i alla frågor som vi önskar belysa.

Anf. 23 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Jag tycker att det här en ganska konstlad diskussion, för det är självklart att man utreder saker på lite olika sätt beroende på vad det är man letar efter. Jag tror att demokratin och politikens anseende står och faller med att vi har bra beredningsunderlag och någorlunda rimlig tid.

Att hantera hela statsapparaten och all den verksamhet som påverkas av riksdagens beslut genom att ha olika grupper i riksdagen med riksdagsledamöter som utreder vore att gå många steg bakåt. Det är klart att de politiskt ansvariga måste kunna använda professionell kompetens för att ta fram gedigna underlag. Sedan kan man läsa rapporterna, foga det samman och få svar på viktiga frågor så att man kan ha en debatt, en

diskussion och grupparbete om vad det är man ska besluta om regelverken.

De exempel som interpellanten tog upp fokuserade på utredningar av polisens verksamhet. Där har jag svarat på vad det handlade om, nämligen att det var ganska begränsade analyser i syfte att genomlysna hur resurser används och hur ledningsstrukturen fungerar.

Det faktum att det i utredningarna har kommit synpunkter på polisutbildningen är ett utslag av att utredarna har tyckt att det har funnits brister i ledningsstrukturen och att man har saknat en viss typ av kompetens i organisationen. Däremot har vi utrett och remitterat polisutbildningen som sådan i mycket bred ordning. Det är ett arbete som pågår på ett helt annat sätt och som inte är färdigt än på ett tag.

Jag har ingen annan uppfattning än att vi ska ha parlamentariska utredningar där det handlar om principer och värderingar och mycket annat. Till dem kan man förstås knyta specialister och experter. Men om vi ska driva en modern stat måste vi kunna använda oss av professionell kompetens när det gäller specifika frågeställningar och analyser för att få det underlag vi behöver.

Marianne Berg upplever att det är ett problem att stora frågor inte diskuteras. Det har jag aldrig känt. Det är tvärtom så att hela riksdagen är en enda stor diskussion. Här finns alla möjligheter att ställa alla frågor och ordna alla typer av diskussioner; det görs hela tiden. Om jag tycker att en fråga som är viktig inte diskuteras hänger det på mig själv. Alla vi som är politiskt engagerade vet att ingen annan kommer att lösa problemet åt oss, utan vi måste lyfta fram frågorna i de politiska forum vi har, i folkbildningsorganisationer och i arbetet. Det är så den allmänna debatten går till. Det lönar sig föga att säga att frågan diskuteras för lite om man inte gör ett inlägg i sakfrågan. Det är dock populärt att liksom vid sidan av betrakta hur diskussionen förs.

När det gäller utvecklingen av verksamheterna tycker jag att vi tar fram sakligt och bra material. Det är lätt att få tag på det, och det går också att diskutera. Att arbeta modernt och professionellt när det gäller att ta fram fakta och underlag för politikens diskussioner är ett sätt att främja och utveckla demokratin och att också vinna respekt gentemot andra verksamheter. Jag kommer även i fortsättningen att använda mig av konsulter där det är nödvändigt, men självklart använder jag gärna parlamentariker där den parlamentariska kompetensen är som viktigast eller där förankringen över tid är nödvändig för att vi ska få ett bra beslut.

Anf. 24 MARIANNE BERG (v):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret. Det är självklart att parlamentariska utredningar många gånger lyfter fram frågorna på ett helt annorlunda sätt. Vi får en större debatt och en större insyn. Detta är *en* form för att få frågorna belysta. I en parlamentarisk utredning blir det också helt andra infallsvinklar och synvinklar och vi kanske kan komma överens i större frågor, vilket skulle gynna det politiska arbetet i större utsträckning än vad som sker i dag när vi lägger utredningarna utanför, till exempel hos ett privat företag som i detta ärende.

Finn Bengtssons inbrott i debatten kommenterar jag så här: Ni har själva valt att lägga den största delen av skattebetalarnas pengar på den

rikaste befolkningen. Vänsterpartiet anser att vi gott kan lägga det på offentliga utredningar.

Jag är väl medveten om att de parlamentariskt tillsatta utredningarna minskade under förra regeringen, ministern. De började minska då. Vi var kritiska till det då också, men vi satt inte i regeringen. Förhoppningsvis blir det ett regeringsskifte nästa år. Då kommer Vänsterpartiet fortfarande att arbeta med att försöka förbättra demokratin genom öppenhet, insyn och mer i det offentliga rummet. Vänsterpartiet kan borga för att demokratin ska förstärkas i detta avseende.

Anf. 25 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! Jag tycker igen att förtydligandet från ministern var välkommet. Man måste med förnuft använda alla instrument i statsapparaten på rätt sätt för att nå den politiska diskussionen. Det kan inte vara så att parlamentariska utredningar alltid är den bästa lösningen. Jag gav ett exempel på där Vänsterpartiet självt motverkade det syftet så sent som i debatten i går.

Det är välkommet om Vänsterpartiet har en uttalad insikt om betydelsen av öppenhet och demokrati. Det står tydligt i Vänsterpartiets program att man är för öppenhet och demokrati. Samtidigt hyllar man socialismen och har inte gjort upp med socialismens arv. Socialismen i den tappning som Vänsterpartiet företräder är tyvärr ifrågasatt när det gäller öppenhet och demokrati. De samhällen som har byggts upp på den strukturen har över huvud taget inte velat lyssna på medborgarna, ännu mindre haft parlamentariska utredningar. Jag tror att den historik vi har i närtid och som Vänsterpartiets ideologi mycket baserar sig på har behövt reformeras och delvis har gjort så, men jag tycker inte att ord och handling fullständigt kan utesluta att Vänsterpartiet inte vill ha en sådan öppenhet som belyses i debatten i dag av en representant från partiet om man själv kommer i regeringsställning. Den frågan har vi historiskt sett inte haft någon bra lösning på. Därför har man inte ett facit som gör att man kan ställa sig till garant för öppenheten.

Däremot vill jag påstå, herr talman, att alliansregeringens samtliga partier är i grunden synnerligen historiskt demokratiskt förankrade och använder dessutom här på ett rationellt sätt skattebetalarnas pengar till att få upp den politiska diskussionen där den hör hemma på olika områden. Det är också att ta ansvar för skattebetalarnas pengar. Att bara hävda ett mantra att man för arbetslinjen ser till att folk får rimligt mycket pengar kvar i plånboken är ett dåligt argument.

Anf. 26 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! När jag lyssnar till den här diskussionen och försöker analysera vad som sägs upptäcker jag att det finns en avgörande skillnad i uppfattning som har att göra med mer än huruvida det är bra eller dåliga utredningar som görs, och det är att Vänsterpartiet, som är ett väldigt kollektivistiskt parti och som tror på politisk styrning av både det ena och det andra, tycker att det är rätt att politiker, parlamentariker, organiserar.

För mig och allianspartierna är det självklart att det inte är så lyckat att politiker utreder hur sjukvården ska bedrivas, skolan ska organiseras eller vad det nu kan vara. Det kanske inte är politisk styrning och politiskt hantverk som gör att polisen arbetar som mest effektivt.

Enligt min mening är politikerns uppgift att sätta upp ramar, riktlinjer och ambitioner och att utvärdera resultaten utifrån ett medborgarperspektiv. Det är särskilt viktigt när det gäller polisen. Polisen har ett maktmonopol och ett våldsmonopol som ingen annan yrkesgrupp har. Det är otroligt centralt att polisen granskas och synas och att vi har ordning på hur man använder pengar och resurser, men det betyder inte att politiker ska utreda vad de ska göra. Jag tror inte att politiker ska ägna sig åt metoder och verksamheter i detalj, utan de ska berätta vad det är som ska utföras och ta reda på hur väl man når dit.

Man ska anlita samhällets olika professionella för att ta fram fakta i kunskapsdelarna. Då tror vi i alliansen att man når ett bättre resultat. Det är möjligt att den ideologiska skillnaden färgar av sig också i det här avseendet. Vi använder parlamentariska utredningar och andra former av utredningar utifrån vad vi tycker verkar bäst i den enskilda frågan.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2008/09:495 om framtiden för kriminalvårdsanstalten Viskan

Anf. 27 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Hans Stenberg har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att bevara kriminalvårdsanstalten Viskan i Ånge.

Kriminalvården har, inom de ramar som riksdag och regering beslutar, ansvar för fördelning av både personella och ekonomiska resurser inom myndighetens olika verksamhetsgrenar. Antalet anstalter och häkten och placeringen av dessa är därför en fråga för Kriminalvården. Det är också Kriminalvårdens ansvar att tillförsäkra att de har den kompetens som krävs för att bedriva verksamheten.

Såväl frågan om kompetens när det gäller behandling och utslussning av dömda för sexualbrott och våld i nära relationer som frågan om att använda tilldelade medel på bästa sätt ligger alltså tydligt inom Kriminalvårdens ansvarsområde. Jag har inte för avsikt att ändra på det.

Anf. 28 HANS STENBERG (s):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka justitieministern för svaret, men jag måste säga att jag känner mig väldigt besviken över att ministern väljer att vara helt passiv i den här frågan. Hon väljer att bara se på vad som händer.

Jag har haft anledning att följa verksamheten vid Viskananstalten under ett antal år. Dels är det en viktig arbetsplats i en grannkommun till den kommun där jag bor, dels har anstalten genom åren varit föremål för översyn. Det har hängt ett visst nedläggningshot över den av och till.

Den 8 maj var jag därför där på ett besök för att orientera mig om läget och träffa personalen. Då fick jag en liten kalldusch. Precis när jag kom fram till anstalten fick de fackliga representanterna på anstalten besked om att det hade tagits fram ett beslutsförslag inom myndigheten som handlar om nedläggning av verksamheten från den 31 december. Det är en ganska kort tid dessutom.

Det här kändes verkligen som en kalldusch. Jag tycker att det under den process som har varit har kommit fram så starka fakta som talar för att man ska behålla den här anstalten. Jag hade förväntat mig att det skulle bli ett annat utfall. Jag hade förväntat mig att man skulle gå igenom den rapport som regionchefen tog fram för något år sedan som visade att det här är en av de öppna anstalterna som man skulle satsa på i regionen. Jag hade förväntat mig att man skulle ta till sig att de har en väldigt kostnadseffektiv verksamhet vid anstalten, att resultaten med det särskilda klientel som man vårdar där har varit väldigt bra och att löntagarkonsulten har gått igenom kostnadsbehovet för renoveringar och fått ett helt annat resultat än vad Kriminalvården först hade räknat med. Jag hade faktiskt hoppats att det skulle leda till att anstalten skulle bli kvar.

Det känns också märkligt att man pratar om nedläggning av en så här pass stor anstalt samtidigt som man, enligt Kriminalvårdens egna prognoser, räknar med en ganska rejäl platsbrist de kommande åren. Man talar om att det behövs ytterligare 1 900 platser fram till 2012.

Därför undrar jag om inte justitieministern är det minsta bekymrad för att den här platsbristen blir ännu värre om Viskan läggs ned. Man kan naturligtvis invända att detta är en öppen anstalt, och det är ingen platsbrist när det gäller öppna anstalter. Jag förstår nästan att justitieministern har tänkt säga det, men Viskan är fullbelagd. Det klientel man vänder sig till, med en verksamhet huvudsakligen inriktad på sexualbrott och relationsrelaterade brott, är inte så lätt att vårda på andra öppna anstalter. Risken är uppenbar att dessa i stället hamnar på slutna anstalter till en mångdubbelt högre kostnad per plats.

Jag upprepar frågan till ministern: Är inte ministern orolig för att detta förvärrar platsbristen?

Anf. 29 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Jag hamnar på de slutsatser jag gör därför att jag anser att myndigheten Kriminalvården måste ta ansvar för organisationen av verksamheten utifrån de mål och resurser som regering och riksdag anger. Vi kan inte ha en ordning där vi i riksdagen eller i regeringen anvisar på vilka orter, på vilka platser och i vilken form varje typ av behandling och verksamhet ska ligga. Det är de professionella myndigheternas ansvar att fatta den typen av beslut.

Det är tyvärr, precis som sades här, så att man har fått ett besked om att den här anstalten är ifrågasatt. Det har man informerat de fackliga företrädarna om. Det har varit en lång diskussionen.

Den huvudsakliga bakgrunden, såvitt jag kan bedöma, är långvarig misskötsel av fastigheterna. Det gör att man bedömer att det är nödvändigt med en väldigt dyrbar renovering för att kunna ha kvar verksamheten där. Samtidigt fattade man under den förra perioden ett antal viktiga beslut om att investera i nya, bra fastigheter för Kriminalvårdens verksamhet. Man kan inte skaffa sig de här nya anstalterna och samtidigt lägga väldigt mycket pengar på anstalter som är i behov av mycket omfattande upprustning. Det är den typ av avvägningar som Kriminalvården har gjort.

Jag vet att det finns väldigt många positiva omdömen om vården, innehåll och kvaliteten i den verksamhet man bedriver vid Viskananstalten. Kriminalvården har ansträngt sig mycket på senare tid för att ge

bättre och mer effektiva behandlingar. Man har också utvecklat mycket kompetens på området. Det ligger också ett ansvar hos myndigheten att försäkra sig om att man håller god kvalitet och att den erfarenhet som man skaffar sig förmedlas oavsett hur man organiserar verksamheten.

Jag har definitivt inte varit passiv, men vi måste se till helheten. Vi måste ha en budget, och antalet platser måste räcka. Då är frågan till mig: Är inte ministern bekymrad? Nu har ju generaldirektören sagt att det kommer att bli lite ont om platser.

Nej, jag är inte så bekymrad av det enkla skälet att när man går igenom prognoserna för vad som är på gång framöver kan vi se att vi får ett tillskott av platser som är någorlunda bra.

Vi kan också se av belägningsstatistiken att de prognoser som Kriminalvårdsstyrelsen har lämnat oftast är lite överdrivna. Jag tror alltså inte att det är något större problem och att man av det skälet skulle behöva behålla undermåliga lokaler som ändå inte kommer att hålla så länge.

Sammanfattningsvis tycker jag inte heller att det är bekymret, utan det som verkligen manar till eftertanke är hur vi sköter olika fastigheter och verksamheter. Det behöver ske på ett sådant sätt att vi inte drar på oss onödiga kostnader och problem.

Sedan måste jag säga att jag förstår – jag kommer själv från de här trakterna – att människor i Ånge med omnejd är väldigt bekymrade för sysselsättningen framöver och för jobben, därför att det här är en viktig arbetsplats. Men Kriminalvården kan ju inte organiseras utifrån den aspekten, utan det är för att vi ska klara av den del av rättsväsendets uppgift som ligger på den myndigheten.

Anf. 30 HANS STENBERG (s):

Herr talman! Justitieministern ser inte platsbrisen som något problem. Det känns lite märkligt. Så sent som i förra veckan tog vi beslut om ytterligare straffskärpningar, och det här är en process som har pågått i ett antal år. Det finns en klar och tydlig tendens att vi skärper straffen. Det torde rimligen leda till att vi behöver mer plats på våra fängelser, och det är väl därför man har tagit beslut om utbyggnad av ett antal nya fängelser.

Det här handlar om en öppen anstalt, och det borde finnas en strävan att använda den typ av kriminalvård som är billigast och effektivast. Det är en öppen anstalt där man faktiskt har lyckats göra det man normalt sett måste ha en sluten anstalt till därför att det är svårt att blanda olika fängskategorier. När man då lyckas med det och lyckas göra det kostnadseffektivt med bra resultat, och när man har program som ska utvärderas om någon månad känns det väldigt konstigt och omotiverat att man drämmer till och stänger.

Det som retar mig mest är när man blåser upp kostnaden för renoveringsbehovet av de här lokalerna. Jag har varit på plats och tittat själv. Jag är i och för sig ingen byggkonsult, men jag har jobbat i byggbranschen i väldigt många år. Att man skulle behöva ha de enorma investeringskostnaderna för att få den här anstalten i gott skick förefaller mig fullkomligt orimligt. Jag konstaterar bara att den löntagarkonsult som också har tittat på boendet kommer fram till en kostnad som är en nion-

del av vad Kriminalvårdens egna beräkningar visar. Det är någonting som inte stämmer med de beräkningarna.

Om man gör den här nedläggningen är det säkert troligt att man på kort sikt sparar pengar. Men det är en stor risk att man får sämre resultat i verksamheten, och långsiktigt är jag övertygad om att det blir dyrare för samhället.

Det finns en aspekt till som vi inte har talat om hittills men som staten och regeringen faktiskt borde tänka på. Här får vi i och för sig en minskad lokalkostnad för Kriminalvården, men lokalerna finns kvar i statlig ägo, dock med en annan statlig huvudman än Kriminalvården. Vem ska ta ansvar för dem? Jag garanterar att det inte finns någon kö av hyresgäster i Ånge som ska ta över de här lokalerna! Man flyttar kostnader mellan olika konton. Det är en mycket tveksam besparing, som jag ser det.

Personalen som jobbar på Viskananstalten kommer att erbjudas jobb i Härnösand eller Östersund framöver. I Östersund finns ingen anstalt klar att flytta till, men i Härnösand finns det numera en färdig, i stort sett i vart fall. Det kommer att vara oerhört svårt för de här människorna att pendla. Det är väldigt långa avstånd för många av dem. De är helt orimliga. Jag har pratat med personer som kommer att få åka 27 mil om dagen till och från jobbet. Det kan man inte begära av folk.

Anf. 31 Tredje vice talman BIRGITTA SELLÉN (c):

Herr talman! Kriminalvården lämnade som Hans Stenberg sade här ett negativt beslut den 8 maj om anstalten där man är erkänt duktig just på att behandla klienter som har begått sexualbrott och relationsrelaterade brott. Dagen innan, den 7 maj, ställde jag en fråga till finansminister Anders Borg om budgeten för Kriminalvården. Så här svarade han: "Hela rättsväsendet är i en betydande ekonomisk stress. — — — I fråga om Kriminalvården handlar det dels om en ökad tillströmning, dels om att en bred satsning på ökad säkerhet ute på fängelserna har gjort att det är relativt omfattande investeringsplaner. I budgetpropositionen var regeringen tydlig om att rättsväsendet var ett prioriterat område. Men till följd av de budgetrestriktioner som förelåg valde vi att åstadkomma en del av extraresurserna via ökade möjligheter för Kriminalvården att utnyttja anslagskrediter. I höstens budgetproposition måste vi återkomma till hela rättsväsendesområdet."

Det var en del av hans svar.

Hur har då vi övriga utöver Hans Stenberg agerat? Jag kan nämna att alla vi från allianspartierna i länet har skrivit ett brev till generaldirektören för Kriminalvården med åtta frågor som vi dessvärre inte har fått svar på ännu. Vi frågar till exempel: Hur ser behovet av platser ut framdeles för dem som har dömts för sexualbrott eller relationsrelaterade brott? Har någon analys gjorts av vilka konsekvenser beslutet att lägga ned Viskananstalten har? Och i vad mån kan Kriminalvården ta ett ansvar för de personer som förlorar sina arbeten? Vilka omständigheter skulle göra att Kriminalvården är beredd att ompröva beslutet om en nedläggning?

Vi har också haft kontakt med personalen vid Viskananstalten under en lång tid. Jag har bland annat själv besökt dem för ett par år sedan. Med andra ord försöker vi från allianspartierna att jobba mot Kriminalvården och dess styrelse för att ge dem mer information och kanske en tankeställare om betydelsen av att det finns en anstalt som Viskan som ju

faktiskt är en väldigt väl fungerande anstalt. Det hänvisas då bland annat till att anstalten är misskött för att man inte har rustat upp den, och det har viss betydelse för att man har haft kort framförhållning om hur länge Viskan ska finnas kvar. Då är det naturligtvis också svårt med reparationskostnaderna.

Det vi från alliansen gör är att vi försöker påverka på ett positivt sätt för att vi anser att det är värt oerhört mycket att man tar till vara den kompetens som finns. Jag hoppas att Kriminalvården i det här fallet verkligen tänker till en gång till och funderar över om det är tvunget att verkställa det här beslutet.

Sedan har jag faktiskt en fråga till Hans Stenberg som tycker att det nu är regeringen som ska hantera detta. Vad skulle det leda till? Om justitieministern skulle nypa Kriminalvårdens generaldirektör i örat och säga: Nu får ni se till att bevara Viskan! – då vet jag att det dagen efter skulle bli en anmälan till KU för ministerstyre, och jag tror inte att Viskan tjänar någonting på det.

Anf. 32 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Man önskar nästan att den förra interpellationsdebatten hade varit lite som den här, för den visar verkligen att det finns principiellt viktiga diskussioner som förs i kammaren och att man kan se dem på olika sätt.

Hans Stenberg pekar på att man naturligtvis borde sträva efter att arbeta bra och billigt, och i det program som snart ska utvärderas ska man nu komma med beslut. Jag försökte tidigare redovisa för min syn att Kriminalvården måste ta det övergripande ansvaret för organisationen utifrån de regelverk som finns.

Fakta på bordet är att den planering som ligger när det gäller Region Nord, om vi ser bort mot 2011, är en utbyggnad som vad jag förstår innebär nästan 500 nya platser. Då är det 87 häktesplatser och 400 anstaltsplatser. Det görs alltså en tillförsel, och det beslutet är mer eller mindre klart. Härnösand och Saltvik ger ju 90 nya platser om man ser det över några år.

Det pågår alltså en omstrukturering, och den påverkas av kostnader, storheter och annat, men jag tycker att det är utmärkt att man ställer den här typen av frågor och lägger fram olika underlag för Kriminalvårdsstyrelsen, därför att det är en komplex problematik.

Man behöver inte diskutera med mig om man kan pendla eller inte från Ånge till Östersund eller Härnösand. Det är klart att det är mer eller mindre orimligt för de flesta. Det behöver vi inte diskutera.

Det jag tycker är det mest centrala ändå är att vi har bra anstalter i vid mening men framför allt också att den kompetens, kunskap och erfarenhet som finns tas till vara. Det är bara på det viset vi utvecklar verksamheten framöver.

Hans Stenberg säger att man kan ifrågasätta kostnadsberäkningarna – jag tror att vi diskuterade det i en annan interpellationsdebatt tidigare – och det är fullt möjligt. Jag har hållit på med politik ganska länge, och min erfarenhet är den att vi lever i ett väldigt fyrkantigt regelverk och tänkande. Det är många gånger så att man vet varför det blir som det blir, och det är svårt att ta sig ur det.

Prot. 2008/09:121
19 maj

*Svar på
interpellationer*

Men det är just därför jag är ganska nogga med att se till att ansvarsfördelningen behålls när det gäller nivåerna. Kriminalvården måste ta ett helhetsansvar. I den stund regeringen går in och lägger sig i detaljerna får vi återigen att man inte behöver ta ett helhetsansvar, utan man kan lita på att så fort det blir besvärligt rycker någon politiker ut och kratsar kastanjerna ur elden. Det får inte vara så, utan vi måste försöka få en helhet.

Jag tycker att det är bra att man lokalt från allianshåll arbetar för att få svar på frågor och för att föra en diskussion så att den blir bredare.

Som sagt: Jag är inte bekymrad över belägningsfrågorna i den här regionen. Jag tycker aldrig att det är särskilt trevligt om man till slut bestämmer sig för att lägga ned verksamheten, för det har sina problem, men ibland kan det också vara nödvändigt. Jag tänker inte bedöma om det är så i det här fallet, men jag är väldigt angelägen om att Kriminalvården klarar av att hålla sin budget och att vi klarar av så mycket som möjligt inom den ram som vi kan få loss.

Vi vet alla hur den ekonomiska verkligheten ser ut de närmaste åren. Kriminalvårdens behov är enorma. Vi har ett eftersatt behov av verksamhet, och vi behöver fler platser. Vi har också beslutat om många. Ska den ekvationen gå ihop måste vi vara väldigt noggranna med hur vi använder resurserna.

Man kan ha olika uppfattningar om vad man tror, men mitt uppdrag är att försöka se till att vi bygger på fakta och att se till att den som ska ta ansvar också gör det. Och här är det Kriminalvårdens uppgift att till syvende och sist garantera att organisationen är effektiv.

Anf. 33 HANS STENBERG (s):

Herr talman! Kriminalvårdsstyrelsen måste få ta sitt helhetsansvar, säger ministern. Det är just här som resonemanget går snett, för det är inte Kriminalvården som ska ta helhetsansvaret. Det är regeringen. Kriminalvården kan bara ta ansvar för kriminalvården, men regeringen har faktiskt ett ansvar för hela statens verksamhet.

Ministern säger att man inte ska lägga sig i. Då avsvär man sig det ansvar man faktiskt har att se helheten, att se effekterna i samhället och att se de totala ekonomiska konsekvenserna som i det här fallet är uppenbart negativa.

Birgitta Sellén säger att det skulle vara ministerstyre om regeringen ingrep här. Struntprat! Regeringen är i sin fulla rätt att ge direktiv åt olika myndigheter, men man måste göra det som regering, inte som enskild minister. Vi gjorde det exempelvis i samverkan mellan Socialdemokraterna och Centerpartiet när det gällde försvarsnedläggningen i Sollefteå. Vi gav myndigheter direktiv om att förlägga verksamheter dit. Det kan man mycket väl göra.

Jag tycker att de fakta som talar för Viskananstalten är så pass klara och tydliga att det finns anledning för regeringen att agera i den här frågan.

För de anställda på anstalten måste det kännas fruktansvärt. Man har gjort ett mycket bra jobb på anstalten. Man har sett till att ha hög kvalitet på verksamheten. Man har jobbat kostnadseffektivt. Och belöningen för det är nedläggning. Och det här sker i en liten inlandskommun samtidigt

som en annan statlig verksamhet nyligen har beslutat att också lägga ned sin verksamhet samma dag som anstalten Viskan stängs.

Det är här jag menar att regeringen måste ta ett helhetsansvar.

Anf. 34 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Jag ska ge Hans Stenberg rätt i det första han sade, nämligen att Kriminalvården bara har ansvar för kriminalvården och att regeringen har ansvar för helheten. Det är helt rätt.

Men det är just utifrån den helhetsbilden som regeringen har dragit slutsatsen att vi måste öka kvaliteten när det gäller behandling av våldsbenägna och sexualfixerade män som har begått brott. Vi måste också se till att öka antalet platser inom kriminalvården, för vi kan inte ha köer till anstalterna, som vi har haft av och till. Just nu är beläggningssituationen dock betydligt bättre.

I lösningen med det helhetsperspektivet har vi sett att vi måste ge Kriminalvården i uppgift att organisera den verksamheten så att man prioriterar verksamheterna och också moderniserar och effektiviserar sin organisation på ett bra sätt. Det är en ansvarsfördelning som man kan göra. Det är till och med så att vi har anslagit alldeles extra pengar för den typen av behandling som finns bland annat på Viskan, därför att vi tycker att det är så viktigt att den här typen av dömda får behandling för de problem de har att bete sig på ett bra sätt.

Ansvarsfördelningen finns alltså där. Jag menar att regeringen tar ett helhetsansvar, för vi har en brist här. Det sker för lite behandling av sexualbrottsdömda. Det har inte varit en tillräcklig kvalitet, och vi ökar på detta. Men det är ändå så att när den här ekvationen ska gå ihop inom Kriminalvården är det Kriminalvårdsstyrelsen som har ansvaret.

Nu har Viskan – det ser vi båda två – hamnat i kläm. Åtminstone ser det ut att bli på det sättet. Och det finns en del orsaker till det som jag har försökt peka på. Detta är illa, men det är dessvärre ingenting vi kan rätta till om vi ska behålla de höga ambitioner som vi har för Kriminalvården som helhet. Vi har också att ta hänsyn till att det finns en ekonomi.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2008/09:479 om förskottering av projektering av Norrbotniabanan

Anf. 35 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Ibrahim Baylan har frågat mig om jag kommer att verka för att Banverket tillåts att ta emot förskottering från kommunerna och landstingen i Norrbotten och Västerbotten för resterande projektering av Norrbotniabanan.

Banverket får finansiera investering i järnvägsanläggning med förskottering från kommuner eller enskilda i syfte att tidigarelägga investeringar eller att undvika senareläggningar av investeringar i förhållande till gällande banhållningsplan. Förskottering av objekt vars byggkostnad överstiger 20 miljoner kronor ska underställas regeringens prövning. Regeringen har inte erhållit en sådan hemställan från Banverket.

Prot. 2008/09:121
19 maj

*Svar på
interpellationer*

I slutet av september presenterade regeringen infrastrukturpropositionen 2008/09:35 *Framtidens resor och transporter – infrastruktur för hållbar tillväxt*. I den avsätts 417 miljarder kronor för infrastrukturåtgärder under perioden 2010–2021. Riksdagen fattade beslut om ramarna i december 2008, och därefter inleddes arbetet med åtgärdsplaneringen. I detta skede ska trafikverken, länsstyrelserna och regionerna utifrån de ekonomiska ramarna ge förslag till åtgärder för att uppnå de av riksdagen fastställda transportpolitiska målen. Projekt som finns i gällande banhållningsplan kommer också att omprövas. Regeringen beslutar sedan vilka konkreta åtgärder som ska ingå i respektive planer.

I infrastrukturpropositionen framgår också tydligt att regeringens ambition är att öka volymen åtgärder i långtidsplanerna genom att den statliga satsningen kombineras med finansiering från andra intressenter. I propositionen framhålls att väl fungerande infrastruktur och kommunikationer är en angelägenhet för såväl stat som kommuner, landsting, företag och resenärer. Regeringen ser därför positivt på ett ökat gemensamt ansvarstagande från lokala och regionala aktörer för åtgärder inom transportinfrastrukturen. Det är också min fasta övertygelse att vi får en mer effektiv användning av statens medel genom denna sammanhållna process med regional delaktighet och regionala prioriteringar, jämfört med om vi hade en ordning där regeringen fattade separata beslut för varje större väg och järnväg i landet.

Anf. 36 IBRAHIM BAYLAN (s):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret även om jag inte blir riktigt klok på om det var ett ja eller ett nej. Därför skulle jag vilja börja med att efterfråga ett konkret svar. Jag ställde en konkret fråga, nämligen om regeringen är beredd att tillåta en förskottering för att inte hela det stora projektet ska bli senarelagt. Det är ganska enkelt att svara på. Antingen är regeringen beredd att tillåta det, och då är svaret ja, eller så är regeringen inte beredd att tillåta det, och då är svaret nej. Ja eller nej?

För dem som ännu inte vet vad Norrbotniabanan är vill jag säga att det är en järnväg och en ganska viktig investering inte bara för norra Sverige utan för hela vårt land. Det finns stora råvarutillgångar i norra delen av landet, råvaror som vi vet under normala omständigheter är mycket efterfrågade i hela världen. De genererar arbetstillfällen samt exportinkomster för hela landet, och genom att också generera skatteintäkter utvecklas även vår välfärd.

För att den basindustrin ska fungera, för att vi ska kunna få fram dessa råvaror, då vi befinner oss oerhört långt från våra huvudsakliga exportmarknader krävs effektiva transporter. Vi befinner oss dessutom i en klimatkris; jorden värms upp på grund av förbränningen av fossilbase-rade bränslen. En omläggning av transportsektorn är därför nödvändig, och just järnvägen är framtiden. Det innebär effektiva och också miljövänliga transporter.

Till detta kan läggas att vi befinner oss i en jobbkris. Alldeles för många människor i landet saknar ett jobb att gå till. Därför skulle investeringar i infrastruktur kunna vara ett sätt att generera nya arbetstillfällen. Det skulle lösa transportproblemen och miljöproblemen och också medföra att fler människor kom i arbete. Jag ser att det är många ungdomar som sitter på läktaren och lyssnar i dag. För dem är det oerhört vik-

tigt att de, när de är klara med sina studier, kan komma ut i arbete. Den här typen av viktiga investeringar kan fungera jobbskapande, så att fler människor har ett jobb att gå till. I dag har allt färre människor ett jobb att gå till.

Infrastrukturministern argumenterar att regeringen inte kan gå in i enskilda projekt och peka, och det vore inte heller bra, menar ministern. Jag kan konstatera att regeringen under förra året gjorde just detta. Regeringen valde att ge Vägverket i uppdrag att titta på hur man kunde hitta gemensamma lösningar för ett antal vägprojekt, bland annat i Umeå, Motala och Sundsvall. Det blev också en del i de beslut som fanns i budgeten.

Om regeringen vill, och det är uppenbart att regeringen har en vilja när det handlar om vägar, kan den naturligtvis ta ett initiativ. I det sammanhanget vill jag passa på att påminna infrastrukturministern om att Centerpartiet i valrörelsen var oerhört tydligt med att en borgerlig regering skulle fullfölja bygget av Norrbotniabanan. Nu är vi där. Nu ska det avgöras. Det finns dock alldeles för många tecken som tyder på att det vallöftet sviks.

Det är mot den bakgrunden jag ställer frågan om regeringen, när nu regionen är beredd att göra en insats för att bygget inte ska bli försenat, är beredd att gå med på erbjudandet om förskottering.

Anf. 37 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag vill börja med att beklaga att Ibrahim Baylan inte vill lyssna på mitt svar. Svaret är – jag upprepar det – att det är Banverket som hanterar förskottsbetalningar och ansökningar. Det är också Banverket som söker beslut från regeringen. Banverket har inte lämnat in någon ansökan vad gäller Norrbotniabanan.

Det är också logiskt, om jag nu ska beskriva det arbete som pågår, eftersom riksdagen så sent som under hösten fattade beslut om ramarna för de kommande planerna, från 2010 fram till 2021. Banverket har att tillsammans med de andra trafikverken och med regionerna komma överens om en gemensam plan som ska presenteras för regeringen i september. Det arbetet pågår tillsammans med Västerbotten och Norrbotten. Det ligger alltså en logisk förklaring i detta.

Jag uppskattar oerhört det engagemang som Ibrahim Baylan nu visar för byggandet av vägar och järnvägar i landet. Om Ibrahim Baylan visat motsvarande intresse under sin tid i regeringen, när Socialdemokraterna var ansvariga för budgeten, hade man kunnat skapa förutsättningar för finansieringen av de projekt som låg i de planer som många medborgare nu tror är på väg att genomföras. De är inte finansierade, och det vet Ibrahim Baylan, eftersom det mycket tydligt framgår av den proposition som Socialdemokraterna under sin regeringstid lade fram.

När det gäller projekten Motala och Sundsvall, i och för sig mycket intressanta projekt, vill jag förtydliga hur det förhåller sig. Vägverket och kommunerna lade tillsammans fram ett förslag till regeringen om hur man kunde medfinansiera och därmed hitta en ekonomisk lösning till förbifarterna Motala och Sundsvall. Det har mycket riktigt också kunnat hanteras. Där finns det en medfinansiering, alltså ytterligare resurser. Detta har man löst genom att ställa sig bakom möjligheten att ta ut vägavgifter, eller rättare sagt broavgifter, med anledning av dessa projekt.

Anf. 38 IBRAHIM BAYLAN (s):

Herr talman! Norrbotten är som sagt en viktig järnväg inte bara för norra delen av Sverige utan för hela vårt land och för våra möjligheter att utvecklas, få exportinkomster och skapa arbetstillfällen. Det är mot den bakgrunden jag ställt interpellationen.

De signaler som kommer från Banverket är inte sådana som man kan känna sig trygg med. De tyder snarare på att man lägger hela investeringen av en välbehövlig järnväg i malpåse. Det är en järnväg som skulle behövas såväl för tillväxten och jobben som för klimatet och miljön. Banverket har inte fått de resurser som krävs för att kunna göra den typen av investeringar.

Åsa Torstensson har en förmåga att då och då glida tillbaka i oppositionsrollen och opponera mot den regering som fanns tidigare, den socialdemokratiska regeringen. I den här frågan är det inte lätt att göra det eftersom det var en socialdemokratisk regering som prioriterade järnvägen. Vi hade med Norrbotten, och vi hade också anvisat resurser till den.

Det är besynnerligt att jag ska behöva undervisa infrastrukturministern om hur finansieringen går till. Med undantag av de få projekt som finansieras via lån finansieras all infrastruktur ur varje årsbudget. Det är därmed upp till den sittande regeringen att prioritera. Den nuvarande regeringen har hittills valt att prioritera skattesänkningar. Vi är nu uppe i skattesänkningar på ca 85 miljarder kronor per år. Det motsvarar under denna planperiod ungefär 850 miljarder. Också det är en prioritering.

Regeringen har gjort ett val, och nu säger man att det inte finns några pengar för den här typen av för framtiden mycket viktiga investeringar. Investeringarna behövs för att vi ska få bättre fungerande och mer klimatvänliga transporter och för att vi även i en lågkonjunktur ska kunna skapa arbetstillfällen så att människor har ett jobb att gå till. Det är sakförhållandet.

Nu handlar just den här specifika interpellationen om följande: När nu situationen är som den är och Banverket lämnar ifrån sig signaler om att det här utifrån de resurser som man har blivit tilldelad av regeringen inte verkar komma med, har regionen erbjudit sig att förskotta för att kunna fortsätta åtminstone projekteringen av Norrbotten för att på det viset inte hamna alltför långt borta, så att järnvägen och hela projektet inte blir av. Det är mot den bakgrunden jag ställde frågan.

Åsa Torstensson redogör för att jag tillsammans med Vägverket och de berörda kommunerna tog fram de här vägarna. Men nog var det väl ändå så, Åsa Torstensson, att det också i botten fanns ett regeringsuppdrag att titta på ett antal projekt? Ursprungligen var det till och med fler projekt man skulle titta på. Till slut blev det de som jag redogjorde för. Om regeringen har viljan står det alltså regeringen fritt att göra detta. Det har gjorts när det handlar om våra vägar. Varför inte också prioritera järnvägen – för jobben, för klimatet och för våra möjligheter att hävda exportinkomster, tillväxt och därmed också vår välfärd?

Anf. 39 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Det är mycket riktigt att Banverket i samband med det arbete som nu pågår i åtgärdsplaneringen har i uppdrag – precis som de andra verken – att ständigt skapa förutsättningar för ökad medfinansie-

ring, så att de 417 miljarderna kan bli ännu fler. Medfinansiering ger nya riktiga pengar in i systemet, så att vi kan få mer spår för pengarna. Det uppdraget ligger hos Banverket. Det är det man arbetar med nu, och det är det man ska ge svar på när man i september lämnar ifrån sig den samlade åtgärdsplanen för investeringarna på järnvägssidan – för Vägverket på vägsidan. Detta är mycket riktigt en del av Banverkets uppdrag.

Jag vill inte vara oförsämd, men Ibrahim Baylan, du är inte trovärdig i din argumentering när du hänvisar till att ni har finansierat Norrbottenbanan. Norrbottenbanan, liksom andra järnvägsinvesteringar, har ni just inte prioriterat och inte finansierat. Jag kanske kan återkomma med anledning av er egen proposition till riksdagen, där det mycket tydligt står att det saknas 56 miljarder. Det finns alltså en ofinansierad del. Ni återkom varken 2005 eller 2006 med nya pengar till budgeten, medan den här regeringen tydligt har talat om vad det är för ramar som gäller. De är finansierade. Det är 417 miljarder som gäller.

Ibrahim Baylan! Hade ni finansierat Haparandabanan och investeringarna för drift och underhåll på järnvägen hade vi inte behövt börja med att täppa igen de löften och tomma hål som ni har skapat runt omkring i Infrastruktursverige, inklusive järnvägssidan. Det hade vi inte behövt om ni hade uppfyllt era egna löften, det som dina kommunalråd och medborgarna trodde gällde när de väl hade sett att det fanns en plan att utgå från. Men ni har inte ens talat om för era kommunalråd att ni inte finansierade detta.

Jag bejakar, Ibrahim Baylan, vikten av att i nuläget investera i järnvägar och i vägar av den anledningen att det är här och nu som vi skapar jobb runt omkring i landet. Det är därför vi har gett resurser till Haparandabanan och Ostkustbanan, allt i syfte att vi ska komma i kapp och ha bra kapacitet när Botniabanan öppnar och Haparandabanan moderniseras så att detta för näringslivet så viktiga stråk kan börja verka.

Därtill ska jag säga att jag också tror att Norrbottenbanan är avgörande och viktig för svensk basindustri och att våra jobb och våra företag har behov av bra godsflöden och modern järnvägsinfrastruktur. Av den anledningen är det viktigt att vi satsar på gods och godsflöden på järnvägen. Jag tror att Norrbottenbanan har en roll. Men, Ibrahim Baylan, ni har aldrig finansierat den, och det är en oerhört stor investering. Diskussioner förs inom ramen för det åtgärdsplaneringsuppdrag som nu pågår.

Anf. 40 IBRAHIM BAYLAN (s):

Herr talman! Vi socialdemokrater vill bygga Norrbottenbanan. Vi har haft med den i planeringen. Alla infrastrukturprojekt och nyinvesteringar, med undantag av de få projekt som lånefinansieras, finansieras genom varje års budget, så även Norrbottenbanan. Åsa Torstensson kan näppeligen på allvar hävda att hon kan garantera att hon har kontroll över alla kostnadsökningar de närmaste tio åren, att de 417 miljarderna, som naturligtvis är en plan, inte påverkas av någonting som sker i omvärlden, inte av kostnadsökningar eller någonting annat. Om du hävdar det på allvar, Åsa Torstensson, förstår du inte riktigt vad du sysslar med.

Det är ju så: Man lägger fram en plan, och sedan ska detta finansieras ur varje års budget. Förutsättningarna förändras. Det kan vara höga kostnadsökningar i högkonjunktur. Det kan vara det som händer nu genom att ni har sänkt skatterna med 85 miljarder kronor per år för de allra rik-

aste. Då visar det sig att det blir stora underskott i statsfinanserna. Det kommer att ske i år. Man räknar med i runda tal 150 miljarder minus nästa år, kanske till och med mer när människor blir arbetslösa och inte kan vara med och bidra till välfärden genom skattebetalningar på samma sätt som när de är i arbete.

Jag efterfrågar egentligen ett klart och enkelt besked. Om nu Åsa Torstensson tycker att Norrbotten är ”avgörande och viktig för svensk basindustri” – jag delar den uppfattningen – är då regeringen beredd att ta något initiativ för att man ska kunna fortsätta projekteringen? Regionen har till och med erbjudit sig att förskotta. Är regeringen beredd att vidta någon som helst åtgärd för att det ska bli av, eller kommer allt detta att rinna ut i sanden medan regeringen står och hävdar att man gör saker som man i praktiken inte gör?

Anf. 41 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Nu står Ibrahim Baylan och säger att man har finansierat Norrbotten. Det är oerhört intressant att höra. Så är inte fallet! I er egen proposition redogör ni för att ni inte har finansierat drygt 56 miljarder. Ni har heller inte återkommit med uppgifter om hur finansieringen skulle kunna ske under de år ni hade möjlighet att göra det.

Naturligtvis står jag inte och garanterar att det inte kan ske förändringar i världen. Men då blir det ett aktivt agerande för att dra in pengar. Det är en oerhörd skillnad mot att man från början inte har finansierat och därmed också har redogjort för att man inte har finansierat.

Tillbaka till frågeställningen om förskottering! Det är förskottering som Ibrahim Baylan frågar om, inte det här andra om medfinansiering, kopplat till Sundsvall och Motala. Detta är ett uppdrag som Banverket har att hantera. Arbetet med de objekt som man ska prioritera fram till 2021 pågår nu. Jag kan också lyssna och höra och förstå svårigheterna att hitta lösningar för alla de infrastrukturprojekt som efterfrågas runt omkring i landet. Det är ett oerhört tufft jobb som man nu har att hantera tillsammans med regionerna. Det krävs prioriteringar. Underlaget kan jag kommentera generellt sett när jag får det i september. Därefter ska detta underlag också gå på remiss.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2008/09:480 om diskriminering av ledarhundsförare

Anf. 42 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Elina Linna har frågat äldre- och folkhälsominister Maria Larsson vilka åtgärder som hon är beredd att vidta för att motverka diskriminering av synskadade personer med ledarhund. Elina Linna har även frågat om folkhälsoministern är beredd att verka för en diskrimineringslagstiftning som inkluderar ledarhundsförare.

Interpellationen har överlämnats till mig.

Motverkande av diskriminering är en viktig fråga för regeringen. Åtgärder mot diskriminering har och kommer att ha en fortsatt hög prioritet. Den nya diskrimineringslagen skapar förutsättningar för att bekämpa diskriminering mer effektivt.

I diskrimineringslagen finns ett skydd mot diskriminering på grund av funktionshinder. Skyddet inkluderar bland annat personer med en synskada. Diskrimineringsskyddet omfattar bland annat arbetslivet, utbildning och tillhandahållande av varor och tjänster.

På arbetslivets område, som Elina Linna har angett som exempel, finns kravet på att arbetsgivare ska vidta skäliga stöd- och anpassningsåtgärder för att personer med funktionshinder ska komma i en jämförbar situation med personer utan sådant funktionshinder. Skäliga stöd- och anpassningsåtgärder kan till exempel vara att förbättra den fysiska tillgängligheten till arbetsplatsen.

Diskrimineringsombudsmannen, som har tillsyn över diskrimineringslagstiftningen, tar emot och utreder anmälningar om diskriminering. Diskrimineringsombudsmannen kan vidare företräda den som anser sig diskriminerad i domstol.

Slutligen vill jag även nämna att när det gäller rätten till ledarhund för personer med synskada kan det finnas en intressekonflikt i förhållande till personer med allergi. Handikapporganisationerna Synskadades Riksförbund och Astma- och Allergiförbundet har därför utarbetat en överenskommelse med riktlinjer för agerande vid en intressekonflikt.

Anf. 43 ELINA LINNA (v):

Herr talman! Jag tackar Nyamko Sabuni för svaret.

I november förra året ställde jag en fråga till statsrådet Maria Larsson om diskriminering av ledarhundsförare. Den gången fick jag också ett svar från henne. Jag kanske överdriver, men jag uppfattade svaret som bland det enfaldigaste som jag har hört. Maria Larsson svarade nämligen:

”Om en person som använder ledarhund upplever att den blivit diskriminerad kan man vända sig till Handikappombudsmannen och göra en anmälan.”

Sedan hänvisade hon till lagarna och avslutade med följande:

”Från 1 januari 2009 tar den nya Diskrimineringsombudsmannen över dessa uppgifter.”

Jag uppfattade att Maria Larsson inte hade läst min fråga eller i alla fall inte förstått min fråga. Den handlade nämligen om att det inte finns något stöd i något lagrum för gravt synskadade, för blinda ledarhundsförare eller för deras ledarhundar. Det är därför som jag frågar: Är statsrådet beredd att verka för en diskrimineringslagstiftning som inkluderar ledarhundsförare? Jag får inget svar på min fråga, men jag hoppas att Nyamko Sabuni kan kommentera den andra frågan som jag ställde i min interpellation.

Ministern hänvisar till skäliga stöd- och anpassningsåtgärder som arbetsgivaren ska vidta för att förbättra till exempel den fysiska tillgängligheten till arbetsplatsen.

Men snälla integrations- och jämställdhetsministern, ledarhundsförare kommer inte till arbetsplatsen eftersom hunden inte släpps in. Arbetsgivaren, eller för den delen till exempel restaurangägaren, kan säga till den person som är blind: Du kan komma in men inte hunden.

Men det går inte att skilja den synskadade och hans eller hennes hund åt. Hunden är ett levande hjälpmedel för synskadade.

Vilken arbetsgivare, eller för den delen restaurangägare eller vakt vid en restaurang, skulle säga till en rullstolsburen person: Du är välkommen att komma in, men du måste lämna din rullstol utanför.

Skulle det vara diskriminering? Vad är det för skillnad mellan att ha ett vältränat levande hjälpmedel – en hund – eller att ha en tekniskt välutvecklad rullstol ur en tillgänglighetsaspekt?

Jag undrar också vad ministern menar när hon i slutet av svaret tar upp intressekonflikten mellan hundförare och personer med allergi.

Mindre än 1 procent av befolkningen har allvarlig hundallergi, och i nuläget finns det 285 ledarhundsförare i hela landet. Sannolikheten att en ledarhundsförare och en person med allvarlig hundallergi skulle hamna bredvid varandra någonstans är minimal.

Ledarhundsförare vittnar om att de blir alltmer utestängda i samhället och får fler och fler inskränkningar i den frihet som en ledarhund ger. Jag tycker därför att mina frågor är befogade.

Anf. 44 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO

SABUNI (fp):

Herr talman! Jag förstår inte riktigt varför Elina Linna inte förstår det svar som hon har fått. Jag utesluter inte att synskadade med ledarhund kan bli diskriminerade precis som många andra grupper i samhället. Men är det så att det saknas lagstiftning till skydd mot denna typ av diskriminering? Nej, så är det inte därför att diskrimineringslagstiftningen skyddar även synskadade, det vill säga personer med funktionshinder. Det är det svar som Elina Linna har fått i det skriftliga interpellationssvaret.

Elina Linna jämför en rullstolsburen person med en person som behöver ledarhund och frågar om man inte skulle släppa in en rullstol på en restaurang. Återigen är det väl relevant att säga följande: Om det finns en intressekonflikt måste den lösas. Vad har Elina Linna för förslag på hur vi löser problematiken med en person som har ledarhund och en person som har allergi och som behöver vistas på samma ställe? Hittills har man kanske löst detta genom att hjälpa personen in på restaurangen och låta hunden vara utanför. Men om Elina Linna har en bättre lösning på detta vill jag gärna höra den, och, framför allt, om den synskadade som är diskriminerad anser att det inte var relevant att låta bli att ta in hunden finns det som sagt en ombudsman som man kan anmäla detta till och som kommer att handlägga denna fråga.

Det har inte kommit till min kännedom att denna typ av fall har lämnats in till DO. Men om det nu har gjort det är det DO som ska handlägga detta. Om DO har brustit i sin handläggning av denna typ av ärenden då finns det också en möjlighet att anmäla detta till JO som får granska hur DO jobbar. Men lagstiftning finns på plats, och det finns möjlighet att anmäla. Men problemet är inte enkelt. Även om det är få människor enligt Elina Linna som har allergier är det de facto så att vi lever i ett samhälle där det finns människor som har allergier.

Om det inte finns människor med allergier på en arbetsplats eller i en restaurang är det diskriminering att inte släppa in ledarhunden.

Denna typ av fall får DO handlägga. Jag har inte sett att det har kommit in några anmälningar om arbetsplatser som inte anpassas efter synskadades behov.

Vi kanske inte behöver skapa problem som inte finns. Men om lagen brister är jag övertygad om att DO kommer att anmäla detta till regeringen. I så fall får vi göra någonting åt det.

Prot. 2008/09:121
19 maj

*Svar på
interpellationer*

Anf. 45 ELINA LINNA (v):

Herr talman! Astma- och Allergiförbundet har en överenskommelse med Sveriges Ledarhundsförare. Det väger tungt om man till exempel blir nekad att få komma in på en restaurang och är hänvisad till en överenskommelse. Det finns väldigt många som vittnar om att man skyller på allergiker. Astma- och Allergiförbundet är överens med Synskadades Riksförbund om att det är ett så litet problem att man kan stödja att ledarhundsförare får tillträde till restauranger och även till andra aktiviteter.

Men det är inte lätt att argumentera för sin sak inför till exempel en vakt eller en arbetsgivare. De hänvisar naturligtvis gärna till att handikapporganisationerna är oense om denna fråga. Men så är det inte.

I lagen finns inte någon text om ledarhundsförarnas möjligheter att komma in, utan det handlar överenskommelsen, som inte räcker.

Ledarhundsförarna har gjort anmälningar till Handikappombudsmannen. Dessa anmälningar har lagts ned då det inte finns stöd i något lagrum. Det är det som är problemet. Diskrimineringsombudsmannen har inte några nya formuleringar i lagen som handlar om ledarhundsförare.

Jag förstår därför inte vad det är för skillnad på att anmälan lämnas till Handikappombudsmannen, som man gjorde tidigare och där anmälan lades åt sidan därför att det inte berördes i lagstiftningen, och dagens lagstiftning.

Det finns EU-länder som har en speciell lagstiftning om ledarhund. Jag har med mig ett exempel från Italien. Översättningen låter ungefär så här: Ledarhunden är i dag fortfarande tillsammans med käppen det enda rörelsehjälpmedlet för synskadade. Om den används korrekt bidrar den till erövringen av fullständig rörelsefrihet och autonomi. Därför är det uppenbart att varje individ bör kunna organisera sitt eget liv och sin egen fritid på bästa möjliga sätt enligt sina behov och önskningar. På grund av dessa motiv bör den synskadade åtföljd av sin egen hund fritt kunna vistas överallt där arbets- och skolaktiviteter samt sociala och kreativa aktiviteter försiggår. Han eller hon bör kunna nyttja alla transportmedel, offentliga miljöer, skolor och arbetsplatser.

Detta är en lagtext. Det finns andra EU-länder som också har anti-diskrimineringslagstiftning som innefattar ledarhundsförare eller ledarhundsekipage. Finland och England har en sådan lagstiftning, och det har även Australien. Men Sverige har inte det, och det är därför jag frågar om ministern är beredd att verka för att vi får en lagstiftning som garanterar att ledarhundsekipage inte diskrimineras.

Anf. 46 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Det finns redan en lagstiftning. Jag tror att jag förstår nu varför det blev en otydlig debatt mellan folkhälsoministern och Elina Linna. Då, under Handikappombudsmannens existens, var det en annan lag som rådde. Sedan vi fick en diskrimineringsombudsman är det en ny lag som råder. I denna nya lag finns det skydd när det gäller funktionshinder. Det gäller också synskadades rätt att ha tillgång till arbetsmarknaden, till restauranger och till annat som man vill ha tillgång till.

Lagen är tydlig. Utgångspunkten är att man inte nekar en person med ledarhund tillträde till olika samhällsarenor. Men lagen säger också att vid konflikter måste man lösa dem. I det här fallet har vi en tydlig konflikt mellan till exempel allergiker och synskadade med ledarhund. Om Elina Linna upplever att överenskommelsen mellan Synskadades Riksförbund och Astma- och Allergiförbundet har fått negativa konsekvenser för synskadade och deras hundar är det faktiskt ingenting som jag som statsråd kan göra någonting åt. Den överenskommelsen har gjorts mellan två förbund, och om det nu är problem får man bara riva upp eller göra om den.

Men jag inser det förnuftiga i att två förbund som berörs går samman och försöker lägga fram riktlinjer för hur man ska hantera problembilden. Detta är nämligen inte enkelt. Men lagen är tydlig; man kan inte neka någon tillträde på grund av att han eller hon har ledarhund. Och i de fall man ändå gör det måste man kunna argumentera för varför man har gjort det. Det räcker inte, Elina Linna, med att bara säga: Vi släpper inte in hundar på vår restaurang eller på vår arbetsplats! Det finns ett lagrum.

Om det finns problem ska vi se till att opinionsbilda ännu mer för att alla ska känna till rättigheterna – framför allt för att arbetsgivare, restaurangägare och andra ska känna till dessa skyldigheter. Men det är ingen brist i lagen. Den är relativt ny, men det är ingen brist i den. Skulle det ändå finnas brister i det hela är jag övertygad om att DO kommer att informera oss. Och jag lovar Elina Linna att vi då vidtar åtgärder för att förbättra detta.

Anf. 47 ELINA LINNA (v):

Herr talman! Jag hoppas verkligen att ministern hjälper till att påverka attityder, för det handlar naturligtvis också mycket om attityder.

Det finns 285 ledarhundsförare. Det är alltså en väldigt liten grupp. Det säger också någonting att gruppen krymper. De som är ledarhundsförare upplever under årens lopp att de har blivit nekade och hotade både på arbetsplatser och under sin fritid i så hög grad att de har anmält det till Handikappombudsmannen. Jag ser fram emot att de här personerna nu orkar anmäla detta till Diskrimineringsombudsmannen så att man kan vidta åtgärder.

I interpellationen exemplifierade jag detta med en arbetsplats och en person som har arbetat länge där, men som nu ska ha hunden i ett annat hus och en annan lokal. Då har man ju helt och hållet missat det viktiga samarbetet. Ledarhunden och den blinde eller synskadade kan inte skiljas åt eftersom ledarhunden är ett levande hjälpmedel. Det finns brister i det här.

Jag ska avsluta med att återge något som en synskadad person har sagt: Det är en paradox att en ledarhund, som gör att jag kan leva ett självständigt liv, studera och fungera på jobbet på samma gång gör att jag riskerar att diskrimineras när jag söker till en utbildning eller går på anställningsintervju.

Prot. 2008/09:121

19 maj

*Svar på
interpellationer*

Anf. 48 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Jag tror inte att vi har skilda åsikter i denna fråga, Elina Linna och jag. Jag välkomnar att den som känner sig diskriminerad anmäler detta till Diskrimineringsombudsmannen, om inte annat för att pröva de nya lagrum som nu finns.

Men jag vill fortfarande framhäva att vi inte får förenkla denna problematik. Det finns individer som behöver ledarhund och det finns individer som är allergiker. Det kanske också finns andra områden som komplicerar det hela; det vet jag inte. Men just de här två sakerna är så typiska och bra exempel att lägga fram. Det hela måste lösas från situation till situation.

Utgångspunkten är att man ska ha tillträde överallt i vårt samhälle. Sedan får man anpassa sig till andra behov som finns – i det här fallet allergiker.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2008/09:490 om konsumentvägledare

Anf. 49 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Egon Frid har frågat mig vilka konkreta åtgärder jag avser att vidta för att ge konsumenterna ”makt och möjlighet att göra aktiva val” i samtliga Sveriges kommuner samt om jag är beredd att medverka till att lagstiftningsförslag utarbetas i syfte att kommunerna blir skyldiga att tillhandahålla konsumentvägledare.

Jag har läst Konsumentverkets lägesrapport om konsumentvägledningen i kommunerna. Trots den ekonomiska situation som råder i kommunerna har antalet kommuner med konsumentvägledning inte minskat, utan det har ökat med en kommun jämfört med förra året. Det faktum att fler kommuner samarbetar och även söker nya former för sitt arbete är positivt. Att det i dag är färre konsumentvägledare per kommuninvånare behöver inte innebära en sämre service, men det ställer krav på kommunerna att göra prioriteringar och effektiviseringar av verksamheten. Det sker till exempel genom att mer information görs tillgänglig via Internet.

Utöver de kommunala konsumentvägledarna finns det också fyra konsumentbyråer inom områdena försäkring, bank och finans, el samt IT och tele som tillhandahåller kostnadsfri information och vägledning till konsumenter. I januari i år lanserades webbportalen omboende.se som innehåller information om boendefrågor. Portalen har tagits fram på uppdrag av regeringen och är ett samarbete mellan Boverket och Konsumentverket.

Men det finns också utrymme för fler aktörer som kan verka för att stärka konsumenternas makt. Till exempel tror jag att flera frivilligorganisationer kan bidra till att konsumenterna får tillgång till den information och vägledning som de behöver för att kunna vara aktiva, både före och efter ett köp om ett fel uppstår.

Konsumentvägledning är en frivillig uppgift för kommunerna, som också själva beslutar hur de vill organisera den. Det är en ordning som jag anser ska kvarstå.

Anf. 50 EGON FRID (v):

Herr talman! Tack, konsumentministern, för svaret! Konsumentvägledning är viktigt, och att det finns konsumentvägledare i Sveriges alla kommuner är också oerhört viktigt. För att ge ett reellt innehåll till regeringens övergripande konsumentpolitiska mål krävs ett brett konsumentskydd på hög nivå samt tillgång till lättillgänglig och tillförlitlig information. Det innebär framför allt en effektiv och väl fungerande marknadskontroll och tillsyn av efterlevnaden av konsumentlagstiftningen.

En väl fungerande marknadskontroll är Konsumentverkets ansvar nationellt, men till sin hjälp lokalt och i kommunerna behövs en väl utbyggd och neutral konsumentvägledning. De kommunala konsumentvägledarna har en mycket viktig roll i en väl fungerande marknadskontroll.

Ett tydligt bevis på marknadsanpassningen av även konsumentskydd och konsumentinformation är att marknadskontrollen har minskat. Vi ser i dag en allt större stress på konsumenterna med tv-reklam, direktreklam och adresserad reklam till utvalda grupper – till och med riktad adresserad reklam till gäldenärer och personer med betalningsanmärkningar för att locka dem att låna mer och handla mer.

För att kunna ställa krav på varor och tjänster är det viktigt att ha kännedom om vilka rättigheter man har som konsument. Den lokala konsumentvägledningens uppgift är att hjälpa den som behöver ett extra stöd för att hävda sin rätt som konsument inför ett köp eller när någon vara eller tjänst ska reklameras. Kommunernas konsumentvägledningar utför här en viktig uppgift och hjälper konsumenterna med deras rättigheter.

En lika viktig del av konsumentvägledarnas arbete är att sprida information om lagar och regler till allmänhet, skolor och företag. Att ett sådant förebyggande arbete bedrivs kontinuerligt är något som både den enskilde konsumenten, näringsidkaren och samhället vinner på.

När det gäller kommunala uppgifter som är frivilliga riskerar dessa i spartider att drabbas extra hårt. Vi ser redan dessa signaler i rapporten från Konsumentverket även om rapporten, vilket ministern också noterat, visar att en kommun mer har vägledning 2008 än 2007. Det finns goda skäl att tro och utgå ifrån att många fler kommuner samverkar, vilket i sig inte är dåligt, men det innebär att det är färre konsumentvägledare och färre timmar per kommun som erbjuds till kommuninvånarna. Detta kan jag själv se från min egen valkrets i Skaraborg där antalet timmar avsevärt minskat när konsumentvägledningen slogs samman i flera kommuner. Avståndet och mindre tillgänglighet försvårar för konsumenterna att få ett bra stöd.

Det tidigare konsumentpolitiska målet var trygga konsumenter som handlar hållbart. Det betonar tryggheten för konsumenten och hållbarhet-

en i hela kedjan. Regeringens mål är att konsumenterna har makt och möjlighet att göra aktiva val. Makten att göra val betonas, men vad leder denna valfrihet till med brister i marknadskontrollen, dålig branschetik och en aggressiv marknadsföring?

Hur avser ministern att agera för att konsumentvägledningen säkerställs i alla kommuner?

Prot. 2008/09:121

19 maj

*Svar på
interpellationer*

Anf. 51 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO

SABUNI (fp):

Herr talman! Jag håller med Egon Frid om konsumentvägledarnas viktiga arbete och uppdrag: att informera och vägleda konsumenter i deras köp.

Men jag håller inte med om att vi måste fokusera blint på bara det som konsumentvägledarna gör. Det finns nämligen även andra viktiga aktörer i samhället som fyller samma funktion. Utöver Konsumentverket har vi som sagt konsumentbyråerna som täcker stora områden när det gäller just de köp som de flesta människor gör och som de flesta människor eventuellt behöver vägledning och rådgivning i. Vi har ideella organisationer som får bidrag från Konsumentverket för att kunna hjälpa och stödja konsumenter.

För två år sedan införde vi också en annan typ av bidrag där vi ville fokusera på personer i det vi kallar utanförskapsområden där vi vet att förmågan att söka information inte alltid finns. Där kan organisationer som är verksamma i de här områdena också informera om konsumentvägledning.

Det finns alltså väldigt mycket aktiviteter och möjligheter på detta område. Jag menar återigen att vi inte kan fokusera blint på konsumentvägledarna. Det är klart att jag skulle oroa mig om det visade sig att kommunerna inte längre prioriterade denna fråga utan lägger ned konsumentvägledningen, men så är inte fallet. Tvärtom är det en kommun mer i dag än förra året som har konsumentvägledning, trots den ekonomiska krisen.

Kommunerna har en skyldighet att tillhandahålla budget- och skuldrådgivning, vilket jag menar är en uppgift som är extremt viktig i dessa tider. När man har den typen av tjänst menar jag att det också är väldigt lätt att inkludera till exempel konsumentvägledning. Det finns alltså redan en lag som gör att det ska finnas rätt kompetens i kommunerna som kan tillhandahålla denna service till medborgarna, men det behöver inte nödvändigtvis kallas konsumentvägledning utan kan vara budget- och skuldrådgivning.

Jag tycker att den ordning som råder är bra, och jag lovar Egon att om det skulle visa sig att det blir sämre för konsumenterna på något vis får vi självklart vidta åtgärder. Men jag tror inte att åtgärder nödvändigtvis behöver betyda att det måste till lagstiftning på detta område, för det finns många olika möjligheter att nå konsumenter och ge dem vägledning.

Anf. 52 EGON FRID (v):

Herr talman! Det är det som är frågan: hur ministern tänker följa frågan och hur ministern tänker agera om utvecklingen fortsätter med minskad konsumentvägledning.

Jag håller med om att budgetrådgivning och skuldsanering som är ett tydligare lagstiftat område har en nog så viktig funktion, men vi vet också att den förebyggande konsumentvägledningen och konsumentinformationen är oerhört viktig och kompletterar budget- och skuldrådgivningsverksamheten i kommunerna.

Konsumentvägledarna har ju många olika viktiga funktioner. De är en neutral part, och det är oerhört viktigt att vi har en tydlig neutral part som stärker Konsumentverket nationellt i sina ambitioner om en bra konsumentinformation och marknadskontroll.

De risker som jag och Vänsterpartiet ser i rapporten från Konsumentverket är en minskning av konsumentvägledningen i landets kommuner. Vi ser att den samverkan som sker gör att antalet timmar i många kommuner minskar. Vi ser också att kompetensen bland konsumentvägledarna minskar genom att man samordnar tjänster. Troligtvis är det inte budget- och skuldsanerarna som har tid över att vara konsumentvägledare, för de har redan ett högt tryck på sig och behöver förstärkas som kompetens i kommunerna i takt med att fler gäldenärer med svåra problem behöver hjälp med budget- och skuldsanering. Det är alltså andra grupper som får ta över de professionella konsumentvägledarnas viktiga arbetsuppgifter.

Sedan har det mycket riktigt som ministern säger kommit till andra verksamheter på områdena försäkring, bank och finans, el samt IT och tele. Detta är nya områden som har tillkommit på grund av avregleringen på dessa områden, och det har gjort att det har blivit svårare och svårare för konsumenterna. De behöver mer och mer hänvisning, vägledning och hjälp för att klara ut de svåra valen. Det finns också oerhört mycket fakturaproblem och debiteringsproblem att komma till rätta med.

Här krävs en ökad service och konsumentvägledning för att hjälpa till med detta. De nya konsumentbyråerna utgör naturligtvis ett viktigt komplement, men då handlar det i stället om tillgänglighetsfrågor. Det är inte en jämlik tillgänglighet till konsumentbyråerna. Det krävs Internet med god kunskap om det eller god kunskap att ta sig fram till dem. Det är inte riktigt jämförbart med en konsumentvägledare som du kan gå till i en kommun och få en professionell vägledning av. Därför är frågan ändå till ministern hur konsumentministern avser att agera för att konsumentvägledare verkligen säkerställs i alla kommuner och till alla kommunmedborgare.

Anf. 53 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Egon Frid pratar lite om hur man säkerställer kvaliteten och tillgängligheten och framför allt hur man följer upp detta.

Konsumentverket följer regelbundet upp konsumentvägledarna och deras verksamhet. Det kan kanske finnas anledning att ytterligare trycka på att de inte bara ska följa upp antal konsumentvägledare eller antal kommuner med konsumentvägledare och antal konsumentvägledare per individ. Det kanske finns anledning att också kontrollera kvaliteten i den rådgivning som ges till konsumenterna.

Jag menar att vi nog inte kan mäta kvaliteten genom att bara säga att det finns ett visst antal konsumentvägledare, eftersom det finns många olika sätt att få tag på information i dag. Att sammantaget mäta konsu-

mentinformation, konsumentrådgivning och konsumentvägledning kanske är viktigt att fokusera lite närmare på i den uppföljning som Konsumentverket brukar göra.

Jag håller gärna med om att det, framför allt i dessa tider, är viktigare än någonsin att vi följer upp kvaliteten, och om det finns brister får vi i så fall återkomma. Jag kopplar inte nödvändigtvis antal konsumentvägledare till eventuella brister eller antal konsumentvägledare till eventuell effektivitet. Jag menar att effektivitet också kan uppnås på många andra sätt, bland annat genom kompletterande aktörer.

Sedan finns det alltid människor som kommer att behöva sitta i möte med en konsumentvägledare, och jag hoppas att så många som möjligt har tillgång till en sådan person. Men, som sagt, de flesta av oss kan nog också klara sig rätt bra med information via till exempel Internet.

Jag tar ändå gärna med mig detta och ser till att den uppföljning som Konsumentverket gör också fokuserar lite på kvalitet och vad det nya sättet att informera på och organisera verksamheten på har inneburit.

Anf. 54 EGON FRID (v):

Herr talman! Det är ett positivt svar att konsumentministern vill titta närmare på de här frågorna. Jag tycker att det är en viktig sak som ministern tar upp, att hon vill följa upp Konsumentverkets lägesrapport på de här punkterna. Jag kan inte säga att det är kris inom konsumentvägledningen i landet utifrån Konsumentverkets rapport nu, men det är viktiga signaler som rapporten sänder, att det sker en minskning. Det är färre timmar, det är färre konsumentvägledare och det är svårare för kommunmedborgare att komma i kontakt med konsumentvägledning.

Konsumentvägledarna i kommunerna har tillsammans med Konsumentverket en oerhört viktig roll nationellt. Vi ska också vara medvetna om att Konsumentverket har omorganiserat sin funktion och har en lite annan roll i dag. Utöver en bra konsumentvägledning och en bra konsumentrådgivning handlar det här om en väl fungerande marknadskontroll.

Det finns en övertro på att branscherna på marknaden ska kunna sköta sin egen marknadskontroll, vilket vi ser med de aggressiva marknadsföringsmetoder som finns i dag att man inte gör. Därför krävs det professionella konsumentvägledare som utifrån ett starkt konsumentperspektiv kan ha en neutral ställning och verkligen hjälpa konsumenterna i den här enormt svåra djungeln av val och problem som man ställs inför som konsument.

Jag tycker därför att det är oerhört viktigt att uppmärksamma konsumentvägledningens situation i landet, att många kommuner står utan och att det är dåligt fördelat. Det är tydliga brister i vissa områden av Sverige där det definitivt behöver förbättras, men det behövs också att ministern totalt sett gör en översyn av kvaliteten inom konsumentvägledningen och säkerställer att den finns kvar i alla kommuner.

Anf. 55 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO

SABUNI (fp):

Herr talman! Konsumentvägledarna är viktiga och fyller en viktig funktion, inte minst när det gäller marknadskontroller. Ändå tror jag att de allra bästa marknadskontrollanterna är alla vi konsumenter. När vi ser

Prot. 2008/09:121
19 maj

*Svar på
interpellationer*

att det är brister i någon vara eller tjänst ska vi anmäla det till Konsumentverket.

Däremot ska konsumentvägledarna finnas. Det är inte bara det att de är nödvändiga för konsumenterna, jag tror att kommunerna också bör inse hur nödvändigt det är för dem själva. Har man inte den typen av service i sin kommun riskerar man att få andra problem i stället som kommunen också måste hantera. Det här är ju en behövlig service för en mycket liten peng som jag hoppas att kommunerna värnar om.

Jag följer gärna upp kommunernas uppdrag på detta område.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2008/09:500 om könsfördelningen i företagens styrelser

Anf. 56 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Kent Persson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att bryta mansdominansen i företagens styrelser samt om jag avser att ta initiativ till att ett lagförslag om kvotering av kvinnor till bolagsstyrelser läggs fram.

En jämn representation av kvinnor och män i beslutande organ är en viktig fråga. Regeringen tycker att det är angeläget att andelen kvinnor på chefspositioner och i styrelser ökar, såväl i statligt ägda bolag som i privata företag, för att få ökad tillväxt och främja Sveriges utveckling.

Regeringen har vidtagit en rad åtgärder för att bryta mansdominansen i företagens styrelser. I december 2008 beslutade regeringen bland annat om ett nationellt styrelseprogram för kvinnor. Insatsen ska synliggöra och lyfta fram kompetenta kvinnor som kan sitta i olika bolagsstyrelser. Regeringen har under våren också skrivit till en mängd valberedningsordförande. Syftet är att få en korrekt bild av hur valberedningarna arbetar för att uppnå en jämn könsfördelning i styrelserna. Regeringen har också initierat ett flertal insatser för kvinnors företagande. Ju fler kvinnor som driver företag och får operativa erfarenheter, desto större blir rekryteringsbasen till bolagsstyrelser och företagsledningar.

Kent Persson hänvisar till en artikel i Svenska Dagbladet Näringsliv där jag uttalar mig i fråga om kvotering. Regeringen anser att lagstadgad kvotering av kvinnor och män till bolagsstyrelser inte är en lämplig metod för att förbättra jämställdheten i näringslivet, då styrelsernas sammansättning är en ägarfråga.

Jag vill se ett jämställt samhälle där vi bedöms efter vår kompetens och våra förmågor och meriter, inte kön, hudfärg eller något annat. För att kunna nå dit måste vi förändra och bryta de strukturer som konserverar fördelningen av makt och resurser mellan kvinnor och män.

Anf. 57 KENT PERSSON (v):

Herr talman! Jag vill tacka jämställdhetsminister Nyamko Sabuni för svaret. Inför den här debatten och inför den interpellation som jag har skrivit hade jag vissa förhoppningar om att ett genombrott skulle kunna

ske när det gäller fördelning och att bryta maktstrukturen i de stora bolagens styrelser.

Tyvärr ser jag när jag läser svaret att det enda konkreta svar som jag får är att det inte blir någon kvotering till bolagsstyrelser. Jag beklagar det. När vi tittar på vad som har hänt de senaste åren kan vi se att den kvinnliga representationen har gått på ännu ett bakslag. Med den takt som jämställdhetsarbetet fortgår inom bolagsstyrelserna kommer inte det här att lösas på väldigt lång tid.

Jag måste också försöka klara ut vad jämställdhetsministern har sagt eller inte, och därför kommer jag att citera Svenska Dagbladet Näringsliv. Det står så här: ”Jag tänker inte vara tjurskallig och säga att kvotering för evigt är uteslutet. ... Jag förstår verkligen frustrationen som många kvinnor i näringslivet känner. Jag känner samma frustration själv.”

Då undrar jag lite grann: Är det så att jämställdhetsministern har blivit felciterad i tidningen, eftersom hon så kategoriskt säger nej till kvotering när vi kan se att kvotering är och har varit ett väldigt lyckat exempel om vi ser till Norge? Där har också antalet kvinnliga styrelseledamöter ökat markant. Det kan inte vara en slump att antalet svenska kvinnor också har ökat markant i bolagsstyrelserna i Norge efter just den här kvoteringen.

För att hjälpa till och lyfta fram kvinnor har ni inlett ett styrelseprogram för att synliggöra kvinnor. Menar ni verkligen på allvar att det inte finns kompetenta kvinnor som redan i dag kan ingå i svenska bolagsstyrelser? Det är vad som kan läsas in, tolkas, i det svar som jag har fått.

Se på exemplet Norge. Där har man verkligen lyckats. Där finns i dag inte någon debatt om kvinnlig representation. Det anses vara en självklarhet. Hur det än är består den svenska befolkningen av 50 procent kvinnor, men i beslutande församlingar – bolagsstyrelser – är de försvinnande få. Ändå besitter de kvinnorna samma kompetens som män. De är samma konsumenter och ingår i samma strukturer. Ändå ska de hållas utanför de högst beslutande bolagsstyrelserna där det avgörs vad som ska produceras och hur det ska produceras.

Jag vill se en regering som inte bara i högtidliga tal säger att man värnar jämställdhet, utan jag vill se en regering som går från ord till handling. Kvotering är en möjlighet för regeringen att ta det initiativet.

Anf. 58 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Jag gläds åt att det är fler och fler som engagerar sig i jämställdhetsfrågor. Jag beklagar dock att det blir fler och fler som ser kvotering till börsbolagens styrelser som den enda allenarådande lösningen på jämställdhetsproblemen i vårt land.

Vi har stora problem med jämställdheten. Det tar många år innan vi når fram till acceptabla nivåer – vilka de nu kan vara. Men att tro att om vi bara kvoterar till bolagsstyrelserna har något viktigt gjorts i samhället håller jag inte med om. För mig är det här en symbolfråga. Man är engagerad i dessa frågor om bolagsstyrelser eftersom de symboliserar så många andra viktiga brister i vårt samhälle.

Hur ser det till exempel ut när det gäller förskollärare? När får vi jämn könsfördelning där? Hur ser det ut när det gäller företagens ledningar som dagligen driver dessa företag? Ja, det ser sämre ut än i bo-

Prot. 2008/09:121
19 maj

Svar på
interpellationer

lagsstyrelser. Varför räcker det inte att tala om de rejäla åtgärder som faktiskt har vidtagits för att bygga underifrån och inte bara tala om symbolfrågan, att ta från toppen? Det går inte att bygga ett samhälle från toppen och nedåt, utan man måste bygga nedifrån och upp. Det är min övertygelse när det gäller förändringsprocesser.

Det här är, som sagt, en symbolfråga. Men bedöm inte regeringens insatser på jämställdhetsområdet i bemärkelsen att vi inte kvoterar till bolagsstyrelser. Då förminskar man problemen med jämställdhet i vårt land.

Är jag fel citerad i Svenska Dagbladet? Nej, jag är inte fel citerad. Jag är inte kvoteringsivrare, men jag inser att den debatt som pågår, som förstärks av enskilda riksdagsledamöter, som förstärks av enskilda journalister och andra opinionsbildare, som gör detta till den allra viktigaste jämställdhetsfrågan, sätter tryck på politiker och partier. Det ser jag i min gärning. Därför säger jag ärligt att ju större tryck det blir, desto mer kommer partier att behöva ta hänsyn till det. Därför menar jag att det är dags att näringslivet tar sitt ansvar. Om det inte tar sitt ansvar kommer lagstiftningen till slut att ses som enda alternativet till lösning. Jag menar fortfarande att det inte är den lämpliga lösningen på dessa frågor. Vi gör vad vi kan. Näringslivet måste göra vad det kan.

Min fråga till alla dem som ivrar om kvotering till bolagsstyrelser är: Hur löser vi det faktum att kvinnor inte finns i ledningsfunktioner? Kvinnor är i dag i större utsträckning högre utbildade än män. Där har vi nått framgång utan kvotering. När man väl införde kvotering för några år sedan blev det till männens fördel. Det är väl bra det om männen är diskriminerade eller inte tillräckligt representerade i vissa utbildningar. Men då beklagar sig kvoteringsivrare. Helt plötsligt är det inte fråga om att kvotera in det underrepresenterade könet, utan då handlar kvotering om att kvotera in endast kvinnor.

Det måste finnas en logik i det vi gör. Om vi börjar kvotera in kvinnor till bolagsstyrelser, till vilka andra grupper i samhället ska det kvoterar in? På religiös eller etnisk grund? Var slutar kvoteringen?

Jag ser min uppgift som politiker att skapa förutsättningar för att kvinnor och män ska utvecklas på sina arbetsplatser, göra karriär och uppnå dessa poster. Det är den politik vi bedriver. Jag önskar att vi kunde fånga upp dessa kvinnor i näringslivet.

Sedan var det frågan om kurser för bolagsstyrelser. Det är klart att det finns kompetenta kvinnor, men det är ingen som dör av att få stöd och hjälp i att lära sig hur ett styrelseuppdrag fungerar. Trots allt är det för få kvinnor i dag som har erfarenhet av att sitta i styrelser. Om vi vill att fler ska våga, ska tacka ja, kanske det finns anledning att stödja dem med den typen av utbildning. Förakta inte utbildning. Det är inte fråga om kompetens, utan det är fråga om att känna efter och få stöd i hur det är att sitta i en styrelse. Där hoppas jag att vi kan hjälpa en hel del kvinnor, framför allt uppmärksamma och synliggöra att dessa kvinnor finns.

Anf. 59 KENT PERSSON (v):

Herr talman! Jag tror att Folkpartiet och Vänsterpartiet i sak har likartade uppfattningar när det gäller jämställdhetsfrågor. Så har det varit historiskt, och jag hoppas att det ska vara så även i framtiden.

Visst är det en symbolfråga. Visst är symboler viktiga. Så är det, och det ska vi inte bortse från.

Låt oss hålla oss till den fråga interpellationen handlar om, inte bolagsstyrelser och inte en öppen debatt om jämställdhetspolitiken överlag. Då blir det en lång debatt, och då kan vi titta på hur regeringens politik slår i realiteten när det gäller jämställdhet mellan män och kvinnor. Låt oss inte ta den debatten här och nu. Låt oss diskutera hur vi ska åstadkomma en bättre fördelning i de stora bolagsstyrelserna.

Nu har vi haft en regering som hade tillgång till de förslag till åtgärder som lades fram av Catarina af Sandebergs utredning. Det var åtgärder som skulle kunna förbättra kvinnors representation i bolagsstyrelser. Dessa förslag kastade regeringen i papperskorgen. Det var synd. Det var steg i rätt riktning. Vi i Vänsterpartiet har väckt motioner i frågan sedan 2006. Jag vet det därför att jag har själv väckt motioner i frågan. Jag anser fortfarande att den är viktig, och jag tycker inte att vi har gjort några som helst framsteg när det gäller representation i bolagsstyrelser som jag som man kan vara stolt över. Mycket mer behöver göras.

Givetvis finns rådgivning. Det är inte utbildningsinsatser som sådana som jag vänder mig mot. Jag har absolut inte något emot utbildningsinsatser. Men jag menar att det finns oerhört många kompetenta kvinnor i dag som inte ges representation i bolagsstyrelser på grund av att de är kvinnor, inte för att de inte är kompetenta – bara på grund av kön.

Jag vet att jämställdhetsministern har skrivit till valberedningarna och frågat hur valberedningsarbetet går till. Jag vet också att en del av ordförandena i valberedningarna har intervjuats i Svenska Dagbladet. Det är förfärande att läsa. De säger att det i slutändan handlar om kompetens. Det är därför de inte hittar kvinnor. Jag tror inte på det. Jag tror att det handlar om den maktstruktur som finns i samhället, som gör att män föredrar män. Om det är så måste man som lagstiftare hjälpa till för att påskynda processen. Då är kvotering till bolagsstyrelser ett alldeles utmärkt medel. Det finns erfarenheter, inte minst från Norge, som har visat på positiva effekter. Det kan väl ändå inte vara en slump att det finns fler kvinnliga representanter i norska bolagsstyrelser sedan reformen genomfördes i Norge. Helt plötsligt finns kompetens, och det har varit lyckat även ekonomiskt för företagen i Norge.

Anf. 60 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO

SABUNI (fp):

Herr talman! Det är klart att om man kvoterar hittar man dessa kvinnor. Vi får inte glömma att det är många svenska kvinnor som får åka till Norge för att sitta i styrelser där. Det är inte bara norska kvinnor som sitter i styrelserna utan det är andra kvinnor också. Det ger också anledning att tänka efter att bristen på kvinnor i ledningsfunktioner gör att de inte kan hitta hela baser för styrelseuppdrag i Norge utan att de måste söka kompetenta kvinnor i andra länder.

Catarina af Sandebergs utredning låg där på bordet under er regeringstid tillsammans med Socialdemokraterna. Varför genomfördes inte den? Jag förstår att du beklagar att regeringen drog tillbaka den, men jag hoppas att du än mer beklagar att ni när ni själva satt vid makten inte genomförde den.

Prot. 2008/09:121

19 maj

Svar på

interpellationer

Om vi kvoterar till bolagsstyrelser undrar jag: Vad mer ska vi kvotera till? Varför är det ingen som förordar kvotering till ledningsfunktioner? Varför är det ingen som förordar kvotering till förskollärare eller till lärare? Hur många olika andra områden och sektorer ska vi kvotera inom för att uppnå en jämn könsfördelning? Jag skulle vilja ha svar på det.

Vad handlar det om i bolagsstyrelserna? Det är eventuellt 500 kvinnor. Om vi skulle få en jämn könsfördelning handlar det om att 500 kvinnor får plats i dessa styrelser. Skulle dessa 500 kvinnor i bolagsstyrelser lösa jämställdhetsproblemen här i Sverige? Jag tror inte det.

Svara mig först: Varför just bolagsstyrelser? Varför inte företagsledningar, varför inte förskollärare, varför inte lärare? Jag hittar inte en logisk tråd där.

Bolagsstyrelserna handlar också om ägarfrågor, inte bara om ledningsfunktionen. Kan jag få se en argumentationslinje som håller hela vägen? Då får vi diskutera det återigen. Det här är en symbolfråga, men vi kan inte diskutera den enskilt. Den får gärna initiera en debatt, men sedan måste debatten breddas – annars riskerar vi att missa de stora problem som vi måste hantera i vårt samhälle.

Anf. 61 KENT PERSSON (v):

Herr talman! Jag har inte alls någonting emot att bredda debatten när det gäller jämställdhetsfrågorna om det skulle behövas, synnerligen nu när man kan se att jämställdhetsarbetet totalt sett i Sverige har tagit halvt stopp.

Däremot tycker jag fortfarande att när det handlar om just bolagsstyrelser är det en symbolfråga där någon ska gå i bräsch. Om det här skulle genomföras i Sverige tror jag att det får återverkningar inom andra områden som vi då inte skulle behöva lagstifta om. Lagstiftning är en åtgärd som vi tar till när det finns särskilda behov.

Jag tycker att den debatt som har varit och är i medierna är bra, för den lyfter upp den här frågan. Den lyfter också upp valberedningarnas arbete och hur de arbetar. Det ökar trycket på våra politiska partier. Jag är inte ensam, utan jag ser att också moderater och centerpartister lyfter upp kvotering som en möjlighet om ingenting händer.

Jag tycker att vi ska ha lite mer bråttom. Att skynda långsamt kan vara bra ibland, men vi har skyndat långsamt väldigt länge och nu är det halvt stopp. Vi står ju fast i dyn när det gäller kvotering och diskussionen om bolagsstyrelsernas sammansättning.

Det finns en möjlighet för jämställdhetsministern att ta ett initiativ, gå i bräsch och avsätta spår i protokollen för framtiden, att hon var den minister som tog tag i frågan om bolagsstyrelserna och lade ett förslag på riksdagens bord som för evigt förpassade den här diskussionen till historiens skräphög, höll jag på att säga, men som för evigt löste upp frågan om könsfördelning i bolagsstyrelser.

Anf. 62 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Denna minister och denna regering kommer inte att ta initiativ till kvotering till bolagsstyrelser. Det kan inte vara rimligt att tro att kvotering till bolagsstyrelser skulle lösa många andra problem i vårt

samhälle när det gäller jämn könsrepresentation. Det kan inte vara rimligt att Kent Persson tror det.

Men återigen: Detta är en viktig symbolfråga. Låt den gärna initiera en debatt, men låt oss sedan se brett på verkliga problem i samhället.

Prot. 2008/09:121
19 maj

Om vi i det här fallet lyckades bygga underifrån och få kvinnor i ledningsfunktion med resultatansvar är jag övertygad om att det i sin tur skulle leda till att vi fick kvinnor in i bolagsstyrelser, men inte tvärtom. Vi måste börja bygga underifrån.

Vi måste kommunicera med näringslivet: Vad är det som saknas? Kompetensen finns där. Är det näringslivet som brister? Är det kvinnor som inte tar de tjänster som finns? Var brister det? Jag tror att sådan kunskap behövs. Det har forskats väldigt lite om det. Vi tycker så mycket på detta område, men det finns väldigt lite forskning att utgå från. Det är frågor som jag vill titta närmare på.

Vi börjar nu med valberedningarnas redovisningar om hur de jobbar, och jag hoppas att vi kan fortsätta ett samtal med näringslivet om hur deras arbetssituation ser ut och vad de anser att vi kan göra för att stödja deras arbete med att rekrytera kvinnor till ledningsfunktioner och till bolagsstyrelser.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämnds-sammanträde

Talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträde onsdagen den 29 april inkommit.

14 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Redogörelser
2008/09:RRS24 till skatteutskottet
2008/09:RRS25 till finansutskottet

Motion
2008/09:Fi28 till finansutskottet

15 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Näringsutskottets betänkanden 2008/09:NU19, NU23 och NU24
Kulturutskottets betänkande 2008/09:KrU9
Konstitutionsutskottets betänkande 2008/09:KU23
Finansutskottets betänkande 2008/09:FiU28
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2008/09:AU9
Utbildningsutskottets betänkanden 2008/09:Ubu14, Ubu18 och Ubu20
Trafikutskottets betänkande 2008/09:TU15

16 § Bordläggning

Prot. 2008/09:121
19 maj

Anmälades och bordlades
Skatteutskottets betänkande
2008/09:SkU36 Beskattning av ersättningar till ledamöter av Europaparlamentet och viss personal vid Europaskolorna (förnyad behandling)

17 § Kammaren åtskildes kl. 15.45.

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

KARI HASSELBERG

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan.....	1
3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
4 § Svar på interpellation 2008/09:492 om slakt utan bedövning	2
Anf. 1 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	2
Anf. 2 WIWI-ANNE JOHANSSON (v)	2
Anf. 3 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	3
Anf. 4 WIWI-ANNE JOHANSSON (v)	3
Anf. 5 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	3
Anf. 6 WIWI-ANNE JOHANSSON (v)	3
Anf. 7 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	3
5 § Svar på interpellation 2008/09:493 om smittskyddsberedskap hos veterinärer	3
Anf. 8 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	3
Anf. 9 HELÉN PETTERSSON i Umeå (s)	4
Anf. 10 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	5
Anf. 11 HELÉN PETTERSSON i Umeå (s)	6
Anf. 12 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	6
Anf. 13 HELÉN PETTERSSON i Umeå (s)	7
Anf. 14 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	8
6 § Svar på interpellation 2008/09:503 om hälsofarlig avel av hundar	8
Anf. 15 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	8
Anf. 16 HELENA LEANDER (mp)	9
Anf. 17 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	9
Ajournering.....	9
Återupptagna förhandlingar	10
7 § Svar på interpellation 2008/09:487 om insyn och offentliga utredningar	10
Anf. 18 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	10
Anf. 19 MARIANNE BERG (v).....	11
Anf. 20 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	12
Anf. 21 MARIANNE BERG (v).....	13
Anf. 22 FINN BENGTSSON (m)	13
Anf. 23 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	14
Anf. 24 MARIANNE BERG (v).....	15
Anf. 25 FINN BENGTSSON (m)	16
Anf. 26 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	16
8 § Svar på interpellation 2008/09:495 om framtiden för kriminalvårdsanstalten Viskan	17
Anf. 27 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	17
Anf. 28 HANS STENBERG (s).....	17
Anf. 29 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	18
Anf. 30 HANS STENBERG (s).....	19

Anf. 31 Tredje vice talman BIRGITTA SELLÉN (c)	20	Prot. 2008/09:121
Anf. 32 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	21	19 maj
Anf. 33 HANS STENBERG (s)	22	
Anf. 34 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	23	
9 § Svar på interpellation 2008/09:479 om förskottering av projektering av Norrbotniabanan	23	
Anf. 35 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	23	
Anf. 36 IBRAHIM BAYLAN (s).....	24	
Anf. 37 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	25	
Anf. 38 IBRAHIM BAYLAN (s).....	25	
Anf. 39 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	26	
Anf. 40 IBRAHIM BAYLAN (s).....	27	
Anf. 41 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	28	
10 § Svar på interpellation 2008/09:480 om diskriminering av ledarhundsförare.....	28	
Anf. 42 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	28	
Anf. 43 ELINA LINNA (v).....	29	
Anf. 44 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	30	
Anf. 45 ELINA LINNA (v).....	31	
Anf. 46 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	31	
Anf. 47 ELINA LINNA (v).....	32	
Anf. 48 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	33	
11 § Svar på interpellation 2008/09:490 om konsumentvägledare	33	
Anf. 49 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	33	
Anf. 50 EGON FRID (v).....	34	
Anf. 51 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	35	
Anf. 52 EGON FRID (v).....	35	
Anf. 53 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	36	
Anf. 54 EGON FRID (v).....	37	
Anf. 55 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	37	
12 § Svar på interpellation 2008/09:500 om könsfördelningen i företagens styrelser	38	
Anf. 56 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	38	
Anf. 57 KENT PERSSON (v).....	38	
Anf. 58 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	39	
Anf. 59 KENT PERSSON (v).....	40	

Anf. 60 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	41
Anf. 61 KENT PERSSON (v)	42
Anf. 62 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	42
13 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU- nämndssammanträde	43
14 § Hänvisning av ärenden till utskott	43
15 § Förnyad bordläggning	43
16 § Bordläggning	44
17 § Kammaren åtskildes kl. 15.45.	44

